

SLUTRAPPORT

Integrerad gränsregion

2022-2025

Ett treårigt projekt inom programmet Interreg Sverige - Norge. Svinesundskommittén är projektägare och har drivit projektet med stöd av Västra Götalandsregionen och Viken fylkeskommune.

Gränsövergången på Gamla Svinesundsbron mellan Strömstad och Halden.

Innehåll

1. Sammanfattning	4	5. Indikatorer	31
1.1 Undanröjt gränshinder och stärkt konkurrenskraften	4	5.1 Sammanställning av samarbetspartners	31
1.1.1 Kartlagt regelverket för innovationsstöd	4	5.2 Sammanställning av projektets studier, rapporter och lösningsprocesser	32
1.1.2 Underlättat för affärer över gränsen	5	5.3 Sammanställning av gemensamma nordiska byggregler	32
1.1.3 Reducerat köerna vid Svinesund	5	6. Projektorganisation	33
1.1.4 Verkat för harmonisering av byggregler	5	7. Gränsöverskridande mervärde	33
1.1.5 Kartlagt marina gränshinder	6	7.1 Gränsen som resurs	35
1.2 Tillit över gränsen	6	7.2 Färre gränshinder	35
1.2.1 Jämfört norsk och svensk coronakommission	6	8. Hållbarhetskriterier	36
1.2.2 Pandemin stängde gränsen – hur gör vi vid nästa kris?	6	8.1 Jämställdhet	36
1.2.3 Studieresa för räddningstjänsten	7	8.2 Miljö	36
1.2.4 En reformagenda med gemensamma krav	7	8.3 Lika möjligheter och Icke-diskriminering	36
2. Abstract 8		9. Information och kommunikation	7
2.1 Removed border barriers and strengthened competitiveness	8	9.1 Kommunikationskanaler	38
2.1.1 Mapped Regulations for Innovation Support	8	9.2 Språk	39
2.1.2 Facilitated Cross-Border Business	9	9.3 Norsk-svenskt hjärta	39
2.1.3 Reduced Queues at Svinesund	9	9.3 Målgrupper	40
2.1.4 Worked for harmonisation of building regulations	9	9.5 Logotyper	40
2.1.5 Mapped Marine Border Barriers	9	9.6 Omvärldsbevakning	40
2.2 Trust Across the Border	10	10. Förankring av projektets resultat och effekter	41
2.2.1 Compared Norwegian and Swedish Corona Commissions	10	10.1 Kortsiktiga effekter (1–3 år)	41
2.2.2 Pandemic Closed the Border – What Do We Do Next Time?	10	10.2 Långsiktiga effekter (mer än 3 år)	42
2.2.3 Study Trip for Emergency Services	10	11. Insikter och slutsatser	43
2.2.4 A Reform Agenda with Joint Demands	11	11.1 Myndigheter ska uppmanas att samarbeta med grannen	43
3. Bakgrund	12	11.2 Garantera gränsfriheten	43
4. Mål, resultat och förväntade effekter	12	11.3 Återställ statistikutbytet för bättre jämförelser	44
4.1 Projektet övergripande mål	12	11.4 Ta ett helhetsgrepp kring byggsektorn och byggreglerna	45
4.2 Projektets delmål	12	11.5 Satsningar på gränsfrihet ökar tillväxten i hela Sverige	45
4.3 Projektets aktiviteter och resultatmål	13	11.6 Slutsatser	46
4.3.1 Resultatmål WP 1	13	12. Aktiviteter och ekonomi	46
4.3.2 Resultatmål WP 2	15	12.1 Projektledning	46
4.3.3 Resultatmål WP 3	17	12.2 Ekonomi	47
4.3.4 Resultatmål WP 4	21	13. Lärdomar, förslag och idéer	48
4.2.5 Resultatmål WP5	23	14. Länkar och arkiv	49
4.3.6 Resultatmål WP 6	29		
4.3.7 Resultatmål WP 7	30		

1

Sammanfattning

Så har vi stärkt gränsregionen

Projektet Integrerad gränsregion initierades som ett svar på de utmaningar som uppstod när gränsen mellan Sverige och Norge var stängd eller påverkad under 681 dagar på grund av pandemin. Detta hade en negativ inverkan på både människor och företag i gränsregionen och projektets huvudsakliga mål var att öka konkurrenskraften hos regionens små företag genom ökad integration och genom att bättre använda varandras resurser i ett gränsöverskridande samarbete.

1.1

Undanröjt gränshinder och stärkt konkurrenskraften

Några av de insatser som syftat till att undanröja gränshinder som motverkar eller försvårar samarbetet över gränsen mellan små och medelstora företag.

Ett centralt fokusområde för projektet var att identifiera och åtgärda gränshinder som hindrar grön och blå tillväxt samt att öka den politiska medvetenheten om gränsregionens unika förutsättningar. För att uppnå detta har projektet initierat utredningar, samlat relevanta aktörer och påverkat beslut, allt i syfte att skapa en mer integrerad och motståndskraftig svensk-norsk gränsregion.

Särskild uppmärksamhet har riktats mot de utmaningar som små och medelstora företag möter, flaskhalsar vid gränspassager och behovet av enhetliga regler inom byggsektorn.

1.1.1

Kartlagt regelverket för innovationsstöd

Svinesundskommitténs experter har genomfört utredningar för att kartlägga regelverk och strukturer som hindrar innovationsstöd och finansiering. Trots att Norden är en av världens mest innovativa regioner lyckas vi inte ta tillvara hela potentialen. Ett tydligt innovationsgap uppstår när nationella system hindrar praktiskt samarbete över gränserna.

Offentliga stödprogram är oftast begränsade till det egna landets företag, vilket gör att exempelvis norska företag inte får använda svenska testbäddar och vice versa. Resultatet blir att samarbeten avbryts eller aldrig kommer igång. Västra Götaland är en av Sveriges viktigaste motorer för innovation och industriell utveckling och har en tredjedel av landets testbäddar.

Sverige rankas som **nummer två i världen** i det globala innovationsindexet och Västsverige är en stark bidragande orsak. Faktum är att **35 % av all forskning och utveckling i Sverige investeras i Västra Götaland**.

I den senaste rapporten har vi fått konkreta förslag på åtgärder och lösningar samt satt fokus på frågan, men det är ett långsiktigt påverkansarbete. Det kommer att krävas både myndighetsbeslut och politiska beslut för att underlätta för företagen att verka över gränsen i de innovationsmiljöer som finns.

1.1.2

Underlättat för affärer över gränsen

Svinesundskommittén har aktivt bidragit till att underlätta gränsöverskridande affärer genom att arrangera seminarier i Oslo och Göteborg under 2023, 2024 och 2025. Dessa seminarier som har lockat 151 företag där experter delat med sig av konkreta råd och vägledning kring export, etablering, skatteregler och personalutsändning.

1.1.3

Reducerat köerna vid Svinesund

Projektet har även arbetat för att minska köerna vid gränspassagen i Svinesund, vilket har resulterat i positiva framsteg tack vare en ny samarbetsgrupp med representanter från myndigheter och branschorganisationer. Göteborgs Hamn har också medverkat vid möten för att ge extra tyngd åt behovet av åtgärder för att underlätta handel mellan våra länder.

Olika delegationer med riksdagsledamöter har varit på plats i Svinesund för att informera sig och sätta fokus på frågan. Vi har organiserat digitala möten för riksdagsledamöter i Tullverkets insynsråd.

Arbetet med att uppmärksamma köerna vid Svinesund har varit framgångsrikt. Frågan är satt under lupp, men köerna uppstår fortfarande och flera åtgärds punkter är ännu inte genomförda. Samarbetsgruppen fortsätter sitt arbete för trots förbättringar kvarstår problemen, ökad trafikvolym och godsmängd gör sitt. Myndigheterna har ändå visat en större vilja att lösa problemen, samarbetsgruppens lösningsorientering och förståelsen för problematiken har ökat under perioden, men engagemanget från myndigheterna vet vi varierar över tid. Det kommer att krävas fortsatta insatser för att inte förbättringsarbetet ska avstanna.

Kommittén agerade även för att stödja Trafikverkets kommunikation gentemot Norge efter jordskredet på E6 i Stenungssund.

1.1.4

Verkat för harmonisering av byggregler

Harmonisering av byggregler i Norden är en gemensam prioritet för de nordiska regeringarna. År 2018 enades bygg- och bostadsministrarna om målet att göra Norden till världens mest integrerade byggmarknad 2030. Det är också en central fråga som projektet har arbetat med att driva framåt. De nuvarande skillnaderna i byggregler skapar onödiga komplikationer för små och medelstora företag som vill verka över gränsen. Svinesundskommittén har under flera år uppmärksammat behovet av gemensamma byggregler och har arbetat aktivt genom seminarier och media för att driva på denna harmonisering. Kostnaden för de nuvarande skillnaderna i byggregler uppskattas till cirka 60 miljarder SEK årligen. Det är ett långsiktigt arbete, och om man når framgång betyder det mycket för arbetsmarknaden och för företagen.

1.1.5 Kartlagt marina gränshinder

Kartläggningen som gjorts inom projektet av marina gränshinder ger en bra och systematisk översikt av upplevda marina gränshinder, samt vilka utmaningarna och möjliga lösningar som finns. Kontakten med företagen som vi kontinuerligt haft under projektet har ökat deras samarbete och bidraget till viktiga nätverk.

1.2 Tillit över gränsen

Några av projektets insatser som syftat till att invånarna i gränsregionen ska kunna lita på att gränsen är öppen även vid en eventuell ny pandemi eller kris.

1.2.1 Jämfört norsk och svensk coronakommission

Sverige och Norge utarbetade olika strategier för att bemästra pandemin. Båda länderna inrättade så småningom egna coronakommissioner för att utvärdera sin pandemihantering. I projektet följde vi med intresse de två kommissionernas som utredningar. Vi gjorde tidigt en sammanfattning av vad som skiljde i hanteringen mellan länderna.

I Sverige lades ett stort ansvar på en enskild myndighet, medan regeringen i Norge utövade mer central styrning via regeringen. Båda sätten att hantera pandemin har gett upphov till efterföljande kritik. Sveriges smittskyddsåtgärder byggde i stor utsträckning på frivillighet och att följa de pandemiplaner som varit utlagda sedan tidigare, medan man i Norge agerade tämligen omgående med kraftfulla åtgärder.

Bristen på samordning i Norden och det faktum att Sverige och Norge har separata krishanteringssystem fick bland annat till konsekvens att ingen ansvarade för att bedöma den mycket speciella situation som rådde och råder i gränsregionerna. Det som var tydligast för den enskilde var de utmaningar som uppstod i samband med införandet av inreserestriktioner som berörde alla som hade behov av att passera gränsen.

Vi behöver därför gemensamt dra lärdomar av hanteringen och skapa en samsyn kring hur kommande kriser ska hanteras utifrån en gemensam strategi. Detta är också något som båda ländernas coronakommissioner har öppnat upp för. I remissvaren har vi också påpekat att det saknas ett gränsregionalt perspektiv, både i den svenska utredningen och i den norska. Mer om våra synpunkter på utredningarna samt om medverkan från centrala myndigheter vid gränsregionala aktiviteter redovisas under projektet aktiviteter.

1.2.2 Pandemin stängde gränsen – hur gör vi vid nästa kris?

Erfarenheterna från pandemin har tydligt visat vikten av samarbete och gemensamma lösningar i kristider. Svinesundskommittén har därför tagit fram antologin ”Pandemin stängde gränsen – hur gör vi nästa gång?” och deltagit i politiska forum för att säkerställa att gränsregionens behov beaktas. Dessutom har seminarier arrangerats i Almedalen och Arendal för att öka den nationella medvetenheten om hur gränsen kan hållas öppen i framtida kriser.

1.2.3 Studieresa för räddningstjänsten

Svinesundskommittén har också genomfört en studieresa längs gränsen för att belysa samarbete inom beredskap och räddningstjänst, och arbetar aktivt för att etablera ett nytt lokalt gränsräddningsavtal. I resan deltog chefer för räddningstjänst och Brannvesen. Resan gick bland annat till Kongsvinger, för att dela erfarenheter om gränssamarbete med det lokala brannvesendet där.

1.2.4 En reformagenda med gemensamma krav

Pandemin visade också att gränskommittéerna behöver stärka sin gemensamma röst. Svinesundskommittén har hållit samman arbetet för en Reformagenda som antagits av sju gränskommittéer. Denna agenda fungerar som ett verktyg för fortsatt utveckling och en gemensam färdplan framåt. Agendan omfattar både administrativa och principiella frågor och syftar till att ge gränsspecifika frågor större genomslagskraft på nationell nivå. De fyra huvudområdena i agendan är: att skapa trygghet och tillit för människor i gränsregionen, att stödja företag som vill utvecklas i regionen, att främja gränsregionens utveckling för att bidra till nationell och europeisk tillväxt, och att säkerställa att gränsregionen fungerar väl även i kris- och pandemisituationer.

”

Vi har byggt tillit, ökat konkurrenskraften hos företagen och använt gränsregionens resurser i ett gränsöverskridande samarbete.

Trots de framsteg som har gjorts återstår det mycket arbete. Det är fortsatt nödvändigt att arbeta för smidigare gränsövergångar, rättvisa villkor för företag och medborgare, och förutsättningar för ett sömlöst vardagsliv i gränsregionen. Innovationer måste kunna testas och finansieras oberoende av nationsgränsen, och beredskapen inför framtida pandemier måste vara både lokalt förankrad och nordiskt koordinerad.

Sammanfattningsvis har projektet Integrerad gränsregion spelat en viktig roll i att stärka samarbetet och tilliten i gränsregionen mellan Sverige och Norge. Målet var att öka konkurrenskraften hos regionens små företag genom ökad integration och genom att bättre använda varandras resurser i ett gränsöverskridande samarbete.

Projektet har identifierat och åtgärdat flera viktiga problemområden. Vi har byggt samarbetet och tillit, vi har jämkat för att prioritera vilka åtgärder och beslut som krävs för en starkt gränsregion. Det krävs dock kontinuerliga insatser för att undanröja gränshinder och skapa en mer integrerad och motståndskraftig region, vilket kräver ett fortsatt engagemang från både nationella, regionala och lokala aktörer.

2

Abstract

Strengthening the border region

The Integrated border region project was initiated as a response to the challenges that arose when the border between Sweden and Norway was closed or affected for 681 days due to the pandemic. This had a negative impact on both individuals and businesses in the border region, and the main goal of the project was to increase the competitiveness of the region's small companies through increased integration and better use of each other's resources in cross-border cooperation.

2.1

Removed border barriers and strengthened competitiveness

Some of the efforts aimed at removing barriers that prevent or hinder cooperation across the border between small and medium-sized enterprises.

A central focus for the project was to identify and address obstacles that hinder green and blue growth, as well as to raise political awareness of the border region's unique conditions. To achieve this, the project initiated investigations, gathered relevant stakeholders, and influenced decision-makers—all with the aim of creating a more integrated and resilient Swedish-Norwegian border region.

Particular attention has been given to the challenges faced by small and medium-sized businesses, bottlenecks at border crossings, and the need for unified regulations within the construction sector.

2.1.1

Mapped Regulations for Innovation Support

Experts from the Svinesund Committee have conducted investigations to map regulations and structures that hinder innovation support and financing. Although the Nordics are among the most innovative regions in the world, the full potential is not being realized. A clear innovation gap arises when national systems block practical cross-border cooperation. Public support programs are usually limited to companies in their own country, meaning, for example, that Norwegian companies cannot use Swedish testbeds and vice versa. The result is that collaborations are interrupted or never begin. The latest report has provided concrete proposals for actions and solutions and brought attention to the issue, but it is a long-term advocacy effort. It will require both governmental and political decisions to make it easier for companies to operate across borders in existing innovation environments.

2.1.2

Facilitated Cross-Border Business

The Svinesund Committee has actively contributed to facilitating cross-border business by organizing seminars in Oslo and Gothenburg during 2023, 2024, and 2025. These seminars have attracted 151 companies, where experts shared tangible advice and guidance on export, establishment, tax rules, and staff secondment.

2.1.3

Reduced Queues at Svinesund

The project has also worked to reduce queues at the Svinesund border crossing, resulting in positive progress thanks to a new collaborative group with representatives from authorities and industry organizations. Gothenburg Port has also participated in meetings to emphasize the need for measures that facilitate trade between our countries. Various delegations of parliamentarians have visited Svinesund to inform themselves and highlight the issue. Digital meetings have been organized for parliamentary members of the Swedish Customs transparency council.

Efforts to highlight the queues at Svinesund have been successful. The issue has come under scrutiny, but queues still arise and several action points have not been implemented. The collaborative group continues its work since problems remain, as increased traffic volume and freight levels play a role. Authorities have shown greater willingness to resolve the issues, the group's solution-oriented approach and understanding have increased over the period, but engagement from authorities varies over time. Continued efforts are necessary to ensure that improvements do not stall.

The Committee also acted to support the Swedish Transport Administration's communication with Norway after the landslide in Stenungsund.

2.1.4

Worked for harmonisation of building regulations

Harmonising building regulations in the Nordics region is a shared priority among the Nordic governments. In 2018, the ministers for construction and housing agreed on the goal of making the Nordic Region the world's most integrated construction market by 2030. This has also been a key issue addressed by the project. The existing differences create unnecessary complications for small and medium-sized companies seeking to operate across the border. The Svinesund Committee has for several years highlighted the need for joint regulations and worked actively through seminars and media to drive this harmonization. The cost of current differences in building regulations is estimated at around SEK 60 billion annually. This is a long-term task, and if successful, it will have a significant impact on the job market and companies.

2.1.5

Mapped Marine Border Barriers

The project's mapping of marine border barriers provides a good and systematic overview of perceived obstacles and the challenges and solutions available. Contact with companies during the project has increased cooperation and built important networks.

2.2 Trust Across the Border

Some efforts focused on enabling residents in the border region to trust that the border will remain open even in the event of a new pandemic or crisis.

2.2.1 Compared Norwegian and Swedish Corona Commissions

Sweden and Norway devised different strategies to deal with the pandemic. Both countries eventually set up their own corona commissions to evaluate their handling of the crisis. The project followed the commissions' investigations closely. An early summary was compiled of the differences in handling between the countries.

In Sweden, much responsibility was placed on a single authority, while Norway's government exercised more central management. Both approaches have generated subsequent criticism. Sweden's infection control measures were largely based on voluntarism and existing pandemic plans, whereas Norway acted quickly with forceful measures.

The lack of coordination in the Nordics and the fact that Sweden and Norway have separate crisis management systems led, among other things, to nobody being responsible for assessing the unique situation in border regions. The most noticeable consequences for individuals were the challenges that arose with the introduction of entry restrictions, which affected everyone needing to cross the border. There is therefore a need to jointly learn from this and create shared strategies for handling future crises. Both countries' corona commissions have opened up to this. In consultation responses, we have also pointed out the lack of a border regional perspective in both the Swedish and Norwegian investigations. More about our views and the involvement of central agencies in border regional activities is reported under project activities.

2.2.2 Pandemic Closed the Border – What Do We Do Next Time?

Experiences from the pandemic have clearly shown the importance of cooperation and joint solutions in times of crisis. The Svinesund Committee has therefore produced the anthology "The Pandemic Closed the Border – What Do We Do Next Time?" and participated in political forums to ensure that the needs of the border region are considered. Seminars have also been arranged in Almedalen and Arendal to increase national awareness of how the border can remain open in future crises.

2.2.3 Study Trip for Emergency Services

The Svinesund Committee also conducted a study trip along the border to highlight cooperation in preparedness and emergency services and is actively working to establish a new local cross-border rescue agreement. Emergency service and Brannvesen chiefs participated in the trip, which went to Kongsvinger, among other places, to share experiences on border cooperation with local fire services.

2.2.4 A Reform Agenda with Joint Demands

The pandemic also demonstrated that border committees need to strengthen their joint voice. The Svinesund Committee has coordinated work on a Reform Agenda adopted by seven border committees. This agenda serves as a tool for continued development and a shared roadmap moving forward. It covers both administrative and principal issues and aims to give border-specific topics greater impact at the national level. Its four main focus areas are: to create security and trust for people in the border region, to support companies seeking to grow in the region, to promote the region's development for national and European growth, and to ensure the border region functions well in crisis and pandemic situations.

”

We have built trust, increased the competitiveness of companies, and utilized the resources of the border region in cross-border cooperation.

Despite the progress made, a great deal of work remains. It is still necessary to work for smoother border crossings, fair conditions for companies and citizens, and for the prerequisites for a seamless everyday life in the border region. Innovations must be tested and funded regardless of national borders, and preparedness for future pandemics must be locally anchored and Nordically coordinated.

In summary, the Integrated Border Region project has played an important role in strengthening cooperation and trust in the border region between Sweden and Norway. The goal was to increase the competitiveness of the region's small companies through greater integration and better use of each other's resources in cross-border cooperation.

The project has identified and addressed several key problem areas. We have built cooperation and trust, sought to prioritize measures and decisions required for a strengthened border region. However, ongoing efforts are needed to remove barriers and create a more integrated and resilient region, which demands continued engagement from national, regional, and local stakeholders.

3

Bakgrund

Projektet Integrerad Gränsregion initierades med syftet att stärka samarbetet och integrationen över gränsen mellan Norge och Sverige, särskilt i ljuset av de utmaningar som pandemin medförde. Projektet adresserar gränshinder som påverkar näringsliv, invånare och samhällsskydd, och syftar till att skapa en mer integrerad och resilient gränsregion.

4

Mål, resultat och förväntade effekter

4.1

Projektet övergripande mål

Det övergripande målet för projektet var att främja en integrerad gränsregion genom att undanröja hinder för samarbete och öka medvetenheten om gränsregionens specifika utmaningar och möjligheter på nationell nivå.

4.2

Projektets delmål

Delmål 1:

Undanröja gränshinder som motverkar eller försvårar samarbete över gränsen mellan små och medelstora företag.

Vi anser att delmålet är uppnått med utgångspunkt från de aktiviteter som genomförts inom ramen för projektet. Flera lösningsprocesser är initierade och slutförda. Under rubriken Aktiviteter redovisas de studier, utredningar och lösningsförslag som genomförts inom projektets ram. Strategi- och kommunikationsarbete har utgjort en viktig del för gränshinderarbetet. Insatserna för att ge kännedom om de problem som finns vid gränsen redovisas under kommunaktionsavsnittet. Kontakter och samarbeten över gränsen har etablerats. Närmare 250 företagare har deltagit i olika event.

Gränshinderarbetet är långsiktigt och kräver kontinuitet och uthållighet. I Svinesundskommitténs ordinarie verksamhet får vi till oss och rapporterar olika former av gränshinder, upplevda och reel-la. För att identifiera, informera, påverka och förändra har projektet utgjort en viktig möjlighet för att förbättra situationen och minska antalet gränshinder.

Delmål 2:

Se till så att invånarna i gränsregionen kan lita på att gränsen är öppen också vid en eventuell ny pandemi.

Vi anser att delmålet är uppnått med utgångspunkt från de aktiviteter som genomförts i projektet. Projektet har på olika sätt möjliggjort en intensifierad informationsverksamhet om gränsregionernas speciella situation under pandemin. Förtroendet behövde återställas. Framför allt har det varit viktigt att kunna få förståelse på nationell och nordisk nivå, vad olika beslut om gränsstängning innebär i en gränsregion.

Gemensam agenda för en starkare gränsregion har antagits av gränskommittéerna. Däremot har det varit svårare att få regeringarna att besluta om uppdrag till folkhälsomyndigheterna och andra krismyndigheter, att ta fram en ny gränsregional beredskapsplanering. Genom projektet har vi stärkt medvetenheten i politiken och hos nationella myndigheter om vad en utebliven gemensam planering innebär för människor i gränsregionerna.

Vi har också genom projektet kunnat tydliggöra vad som krävs för att gränsregionens resiliens ska kunna stärkas i en kris. Projektet har möjliggjort samarbete i det lokala/regionala beredskapsarbetet.

4.3

Projektets aktiviteter och resultatmål

4.3.1

Resultatmål WP 1

Innovationer via testbäddar

Förväntat resultat :

Förslag till konkret lösning utarbetad och förmedlad till berörda företag och myndigheter

I rapporten *Upplevda gränshinder inom skoglig bioekonomi – Norge och Sverige* (ett resultat av Interreg-projektet Bioeconomy Regions in Scandinavia) identifierade Svinesundskommittén gränshindret som bromsar utveckling och handlar om testning av en plastprodukt.

Idag hämmar de svenska och norska finansieringssystemen små- och medelstora företags möjligheter att i sitt utvecklings- och innovationsarbete använda testbäddar och kompetens i grannlandet. Att göra norska testbäddar tillgängliga även för svenska företag och vice versa skulle avsevärt höja innovationskapaciteten, då testbäddarna är specialiserade med olika inriktningar. Olika regelverk och strukturer för innovationsstöd och finansiering hindrar. Det saknas emellertid kunskap om vilka regelverk eller strukturer som hämmar i innovationsstöd och finansiering och det behövs en utredning för att förstå vad som hindrar.

Svinesundskommittén ansökte och fick tillgång till expert-hjälp genom AEBR och initiativet b-solution 2.0. Testbäddar är en del av forsknings- och innovationsinfrastrukturen som är viktig för små och medelstora företag att ha tillgång till när de försöker utveckla nya produkter och innovationer. Utredningen konstaterade att dessa anläggningar ofta är nationellt finansierade och att deras tjänster endast är tillgängliga för företag från det egna landet. En rapport togs fram, men AEBR och kommittén har gemensamt konstaterat att den behöver kompletteras och vi valde därför att gå vidare med en ny utredning inom projektet.

Den efterföljande utredningen blev klar våren 2025. Rapporten "Samverkan om testbäddar ger bättre innovationsklimat i Norden" identifierar hinder och ger konkreta förslag på lösningar, med fokus på Norge och Sverige ur ett nordiskt perspektiv. Uppdragstagaren fick även i uppdrag, baserat på

rapporten, ge underlag till en artikel för publicering i relevanta facktidsskrifter.

Vi har genom rapporten fått konkreta förslag på åtgärder, lösningar och satt fokus på frågan men det är ett långsiktigt påverkansarbete. Det kommer att krävas både myndighetsbeslut och politiska beslut i riktning mot att underlätta för företagen att verka över gränsen i de innovationsmiljöer som finns.

I rapporten konstateras att det behövs:

- politiska initiativ för likabehandling över gränserna
- justerade mandat för innovationsmyndigheter
- en gemensam digital översikt över Nordens testbäddar. Då kan Norden bli en verklig testbädd för framtidens innovationer och en modell för hela Europa.

Under våren arrangerade kommittén en workshop i Sarpsborg, tillsammans med näringslivschefer från Fyrbodal och Østfold, Västra Götalandsregionen, Østfold fylkeskommune, innovationsaktörer - bland annat Innovatum Science Park och Smart Innovation Norway - samt programmen Interreg Sverige–Norge och Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak.

Genom rapporten har vi fått konkreta förslag på åtgärder och lösningar samt satt fokus på frågan, men det är ett långsiktigt påverkansarbete. Det kommer att krävas både myndighetsbeslut och politiska beslut i riktning mot att underlätta för företagen att verka över gränsen i de innovationsmiljöer som finns. Nästa steg, i ett framtida projekt, är en workshop för att fortsätta att driva frågan framåt.

Långsiktig effekt

Vi har i två rapporter klargjort hindren och presenterat förslag på lösningar. På längre sikt kan ökad samverkan och tillgång till gränsöverskridande testbäddar leda till en mer dynamisk innovationsmiljö i Norden.

Genom att undanröja hinder för samarbete och finansiering får små och medelstora företag bättre möjligheter att utveckla nya produkter, testa och implementera nya lösningar tillsammans med expertis från olika länder. Detta stärker konkurrenskraften regionalt, bidrar till teknologisk utveckling och gör Norden till en förebild för innovation och samverkan inom Europa.

4.3.2 Resultatmål WP2 Köer vid tullstationen

Förväntat resultat:

Förslag till konkret lösning utarbetad och förmedlad till berörda företag och myndigheter

Situationen med långa köer på Svinesund är komplex och beror på många olika saker. Projektet har bedrivit ett intensivt arbete för att förändra situationen, och för detta krävs samarbete mellan myndigheter och näringslivet i Norge och Sverige. Köerna är periodvis 2 - 3 kilometer långa, störst är problemet in i Sverige på eftermiddagarna. Det drabbar åkare, driver upp priserna på frakt och det har också förekommit olyckor på grund av den stillastående trafiken på bron.

För att skapa en förståelse för problemen har Svinesundskommittén startat en arbetsgrupp för gränspassagen. Arbetsgruppen är bildad tillsammans med branschorganisationerna, Norges lastebileier-förbund och Sveriges Åkeriföretag, samt samt företrädare för myndigheterna Trafikverket, Statens Vegvesen, Tullverket och Tolletaten.

Gruppen har träffats en gång per termin under projektet gång, alltså sex gånger. Inledningsvis var engagemanget svagt, bland annat från Tullverket. Myndighetens organisation gjorde att chefen inte kunde delta fysiskt utan deltog via länk. Detta försvårade tillitsbyggandet som krävs för samarbetet över gränsen. Efterhand har förtroendet i samverkansgruppen stärkts, vilket är en förutsättning för att åstadkomma resultat. Tullverkets omorganisation har också bidragit positivt.

Mellan de officiella träffarna har det varit ett flertal bilaterala möten mellan myndighetsföreträdare och bransch som projektet har haft möjlighet att arrangera. Ett exempel är när skredet på E6 inträffade i Stenungssund, som påtagligt påverkade godstransporterna över gränsen. Då kunde Svinesundskommittén, via våra kontakter och uppbyggda relationer mellan de ingående aktörerna i Arbetsgruppen, medverka till viktiga kontaktlänkar mellan norska och svenska myndigheter, media och branschorganisationer.

Svinesundskommittén har genom projektet kunnat mobilisera media och politiker. En film spelades in som tydliggjorde problematiken med köerna. Filmen sändes i inslag i NRK och SVT. Det blev längre inslag på Västnytt och Morgonstudion i SVT. Resultatet blev ett större engagemang från myndigheterna.

Vi har arrangerat studiebesök och informationsmöten för riksdagsledamöter från Skatteutskottet. Riksdagsledamöterna i Tullverkets insynsråd deltog i ett digitalt möte dagen efter där vi informerade om situationen. Svinesundskommittén har också skrivit brev till både den svenska och norska regeringen för att belysa problematiken i ärendet.

Frågan fick även politisk uppmärksamhet med förfrågningar om studiebesök vid norska Tolletaten från ansvariga svenska rikspolitiker. Situationen har även lyfts som en fråga i Riksdagen. Signaler som visar att myndigheter och politiskt ansvariga börjar förstå vidden av problemen.

Tillsammans med branschorganisationerna Norges Laste-

bileier-Forbund och Sveriges Åkeriföretag skrev Svinesundskommittén ett gemensamt brev angående trafikkaoset över Svinesund till Länsstyrelsen i Västra Götaland. Efter att brevet skickades, gjorde Länsstyrelsen platsbesök på Svinesundsbron, i syfte att pröva omkörningsbeslutet från 2014, som gäller lastbilar i sydlig riktning. Med rekommendation från Trafikverket, som är expertmyndighet, hävde Länsstyrelsen förbudet. De nya reglerna började gälla från 26 augusti 2024.

Projektet beställde rapporten *Reducing Congestion at Svinesund Bridge*, som visar internationella exempel på digital gränshantering, där DIGITOLL lyfts fram som en så kallad Smart Border Solution. Rapporten är presenterad för samarbetsgruppen.

Projektets opinionsarbete har haft flera tydliga framgångar. Detta är några av resultaten från samarbetsgruppen:

- Omkörningsförbudet på Svinesundsbron har tagits bort i sydlig riktning 2024.
- Tullverket införde i februari 2024 en ny organisation vid Norgegränsen.
- Utökning från 6 till 10 expedieringsluckor för chaufförer under 2024.
- Fler tulltjänstemän utbildas och personalförstärkning planeras till 2025.
- Strömstads kommun startade en ny kommunal vuxenutbildning hösten 2024 för tulladministratörer. Svinesundskommittén har medverkat till att få till stånd utbildningen.
- Skredet på E6 – Norges Lastebileier-Forbund och Svinesundskommittén informerade norsk media om Trafikverkets omlägningsvägar.

Dessutom:

- Har Tullverket infört ett nytt digitalt kö- och nummerlappsystem, och rekryterar nu ytterligare personal till Svinesund.
- Tolletaten förbereder inför införandet av DIGITOLL – från 1 februari 2026 måste alla transportdokument skickas in digitalt. Detta är ett viktigt steg mot effektivare gränshantering.
- Statens vegvesen har öppnat en ny kontrollhall och infört nytt automatiskt system som tvingar in lastbilen till kontroll.

Svinesundskommitténs politiker har återigen uppmärksammat gränspassagens betydelse i ett gemensamt brev till finans-

ministrarna (april -25) i Norge och Sverige. I brevet lyfts vikten av trafiksäkerhet och ett fungerande handelsflöde med budskapet att det gränsöverskridande utbytet inte får fastna i köer vid den viktigaste gränsovergången mellan Sverige och Norge. Vi väntar på svar.

Trots förbättringar kvarstår problemen, ökad trafikvolym och godsmängd gör sitt, samtidigt som den allmänna acceptansen för öppna gränser allmänt får stå tillbaka. Myndigheterna har ändå visat en större vilja att lösa problemen. Samarbetsgruppens lösningsorientering och förståelsen för problematiken har ökat under perioden, men engagemanget från myndigheterna varierar över tid. Det kommer att krävas fortsatta insatser för att inte förbättringsarbetet ska avstanna.

Långsiktig effekt

Genom de samlade insatserna och pågående reformerna vid tullstationerna som projektet kunnat medverka till, väntas de långsiktiga effekterna kunna ge en mer effektiv och snabb gränspassering för yrkestrafik och gods. Detta kommer att bidra till ett ökat handelsflöde och stärka den ekonomiska integrationen i regionen. Gränsovergången vid Svinesund är en central pulsåder för skandinaviskt utbyte, köerna vid gränsen hindrar tillväxten.

Projektet har kunnat bidra till att upprätthålla den ömsesidiga tilliten mellan myndigheter och näringsliv. Om förbättringsarbetet fortsätter och engagemanget upprätthålls, fortsätter detta att öka konkurrenskraft hos små och medelstora företag.

**4.3.3 Resultatmål
WP 3 Gränshinder valt
av partnerskapet i
Bioeconomy
regions**

Förväntat resultat:
Förslag till konkret lösning utarbetad och förmedlad till berörda företag och myndigheter

Svinesundskommittén ingick som partner i Interreg-projektet *Bioeconomy Regions in Scandinavia* och har identifierat 23 gränshinder i projektet och som beskrivs i rapporten *Upplevda gränshinder inom skoglig bioekonomi*.

Rapporten summerar upplevda gränshinder inom skoglig bioekonomi mellan Norge och Sverige. Partnerskapet i projektet har önskat att vi ska prioritera problemen med olika byggbestämmelser. Aktörerna inom skoglig bioekonomi måste hantera ett stort antal formella gränshinder kopplade till bland annat olika byggbestämmelser, vilket direkt hämmar möjligheterna till affärer. Gemensamma nordiska regler skulle underlätta och öka möjligheterna för norska och svenska företag att arbeta med byggande på båda sidor om gränsen, men även underlätta samarbeten och utöka byggmarknaden. Ökad konkurrens kan också vara en drivkraft för att minska byggkostnaderna. För detta krävs politisk vilja och åtagande/löften på ministernivå.

Vi genomförde tillsammans med AEER, Nordiska ministerrådet och EU Kommissionen ett seminarium i Oslo med fokus på harmonisering av nordiska byggregler. Seminariet var inte offentligt och öppet, istället bjöd vi in nyckelintressenter. På

plats fanns företagare, branschorganisationer, myndigheter och politiker för att diskutera de nordiska ländernas olika byggregler och standarder, hur de påverkar möjligheten att verka över nationsgränserna samt möjliga sätt att förenkla eller harmonisera regelverket så att Norden blir en enhetlig byggmarknad samt att marknadsmöjligheterna för entreprenörer förbättras. Totalt deltog 36 personer (varav 21 kvinnor och 15 män).

Efter seminariet i Oslo har projektet lyckats få elva artiklar publicerade i Norge, Sverige, Finland och Danmark som pekar på behovet av harmonisering av byggreglerna i Norden.

Seminariet har dessutom väckt ett stort intresse i Bryssel, bland annat av Regionkommittén och av EU-kommissionens DG REGIO. Projektet medverkade och lyfte frågan på seminariet "Life in border regions – tackling challenges som ett exempel för att illustrera luckor på EU:s inre marknad. Totalt deltog över 100 personer.

På det årliga mötet med Interreg i Santiago de Compostela visades ett antal filmer med exempel på hur EU kan bidra till att lösa gränshinder. Svinesundskommittén fanns med bland de representerade filmbidragen, där vårt arbete med gränshinder inom träbyggnadsbranschen lyftes fram.

Svinesundskommittén medverkade i maj 2024 vid en digital bostadsfrukost "Bygg SÅ in i Norden" – gemensamma och lättolkade regler tillsammans med generaldirektören för Boverket, Anders Sjelvgren. Arrangören var Rådet för industriellt byggande.

Svinesundskommittén blev också inbjuden till rundabordssamtal av Norges ambassadör Aud Kolberg med temat "Ökad ekonomisk integration mellan Norge och Sverige – gränshinder". Det var en spännande och givande diskussion tillsammans med Norges och Sveriges ministrar för nordiskt samarbete, Anne Beathe Tvinnerheim och Jessika Roswall, samt representanter från Gränshinderrådet (Nordiska ministerrådet), Norsk-Svenska handelskammaren och andra deltagare. Bland annat diskuterades utmaningar med att ha en arbetsmarknad över gränserna och skillnader i byggregler inom Norden samt vinster med en gemensam byggmarknad.

I Almedalen 2024 arrangerade projektet tre seminarier med den gemensamma rubriken "Är en gemensam nordisk byggmarknad möjlig?" Det arrangerades i samarbete med Midtskandia, Svinesundskommittén och Sveriges Träbyggnads-kansli.

Seminarierna illustrerade fördelarna med en gemensam nordisk byggmarknad. Röster från branschen pekade på nyttan och diskuterade hur gemensamma regler kan utöka marknaderna och minska byggkostnaderna. Panelen med politiker och experter diskuterade vad som krävs för att påskynda arbetet. Svinesundskommitténs utredare, Kjell Nilsson, presenterade

ett konkret förslag på lösning.

Hösten 2024 fortsatte arbetet och via projektet initierades ett uppdrag för att ta fram ett underlag som inkluderar en bakgrund, lägesstatus, huvudargument och aktiviteter.

Våren 2025 publicerades en debattartikel i Dagens Industri, undertecknad av Svinesundskommittén tillsammans med ett antal tunga aktörer inom byggsektorn, däribland arkitekten Gert Wingårdh. Artikelns rubrik "Allt talar för en gemensam nordisk byggmarknad" har fått stor spridning via de undertecknande organisationernas sociala medier. (Läs artikeln: di.se/debatt/allt-talar-for-en-gemensam-nordisk-byggmarknad) Vi arbetar nu även för att få artikeln publicerad i norska Dagens Næringsliv.

Projektet har även genomfört möten med de svenska regeringspartiernas bostadspolitiska talespersoner. Om förutsättningar ges kommer vi under hösten och vintern 2025 att gå vidare med dialogmöten med oppositionen i Sverige och med nyvalda representanter i Stortinget. Vi vill fortsätta att sätta fokus på behovet av gemensamma byggregler i Norden och vad som krävs för detta.

Arbetet framåt

Tillsammans med Nordiska ministerrådets Gränshinderråd, EU-kommissionen, AEBR och representanter från byggsektorn planeras dessutom en workshop i Stockholm i anslutning till Nordiska rådets session 2025. Syftet är att samla nyckelaktörer från branschen för att driva frågan vidare på nordisk nivå. Sammanfattningsvis har WP 3 nått framgångar genom att peka på behovet av gemensamma nordiska byggregler, frågan har uppmärksamats i högre utsträckning än tidigare samt att EU har tagit upp främjandeåtgärder för byggbranschen inom området grön tillväxt.

Genomförda aktiviteter i punktform:

- Identifierat och prioriterat gränshinder inom bioekonomi, särskilt olika byggbestämmelser.
- Genomfört seminarium om harmonisering av nordiska byggregler i Oslo.
- Skapat medial uppmärksamhet kring behovet av harmoniserade byggregler.
- Deltagit i rundabordssamtal om ökad ekonomisk integration.
- Medverkat vid digital bostadsfrukost om gemensamma byggregler.
- Genomfört seminarier i Almedalen om en gemensam nordisk byggmarknad.

- Initierat uppdrag och tagit fram underlag och elva artiklar om gemensamma byggregler.
- Fört dialog med Nordiska ministerrådet och Gränshinderrådet.
- Publicerat debattartikel i Dagens Industri om behovet av en gemensam byggmarknad
- Genomfört möten med bostadspolitiska talespersoner.
- Planerat workshop i anslutning till Nordiska rådets session 2025.

Fullsatta seminarier om gränsöverskridande affärer Svinesundskommittén har arrangerat seminarierna ”Affärer i Sverige” och ”Affärer i Norge” tillsammans med ett brett nätverk av samarbetspartners inom gräns- och handelsfrågor samt finansieringslösningar, bland andra NHO (Næringslivets Hovedorganisasjon), Grensetjensten och relevanta myndigheter. Målet har varit att göra det enklare att göra affärer över gränsen. Norge och Sverige är varandras viktigaste handelspartners, men delas av EU:s yttre gräns. Det gör att affärer över gränsen kan innebära en del utmaningar.

Seminarier fokuserar på hur man ska göra för att lyckas etablera sitt företag, exportera varor och tjänster eller skicka personal över gränsen mellan Norge och Sverige och samlar några av de främsta experterna inom området. De ger deltagarna konkreta råd om vad som gäller vid export av produkter och tjänster, etablering, skatteregler och personalsändning. I tillägg har seminarier ett inslag om skillnader i affärskultur. Seminarier ”Affärer i Sverige” har arrangerats vid tre tillfällen under projektperioden på Sveriges ambassad i Oslo (2023, 2024 och 2025). Evenemangen har sammanlagt lockat 113 norska företag med intresse för den svenska marknaden och därmed EU.

I november 2024 arrangerades ”Affärer i Norge” i Norges hus, Göteborg där 38 företag och organisationer deltog och fick tips och rådgivning i att etablera sig eller växa på den norska marknaden.

Deltagarna ges i dessa sammanhang också goda möjligheter till att mingla och bygga ut sitt kontaktnätverk. Förutom att intresset varit så stort och att vi tvingats begränsa anmälan, så är det påtagligt att arrangemangen lockar ungefär lika många män som kvinnor.

Varje arrangemang har utvärderats och fått mycket högt betyg av deltagarna.

Så här säger några av deltagarna:

”Temat för dagen och det som togs upp passade oss perfekt för där vi är nu i vår företagsresa in i Norge. Trevliga människor,

bra kontakter och bra uppstyrt.”

”Bra sammansättning av olika nivåer och professionella ingångar och representanter som kunde genomlysade både egna och andras frågor.”

”Supert vertskap, bra og informativt innhold, passe lengde og super servering!”

”Kort og konsist innhold som gjør oss i stand til å finne den informasjonen vi trenger.”

”God kvalitet på de som presenterte. Ga meg en god orientering på hvem vi kan kontakte og hvilke tjenester som er tilgjengelig ved etablering i Sverige.”

Intresset for seminarierna har varit stort och det finns också ett intresse från andra gränskommittéer att vi ska sprida modellen.

Långsiktiga effekter

- De långsiktiga effekterna i att ge ökad kunskap hos små och medelstora företag om affärsmöjligheter över gränsen, har vi närmast oss genom en:
- Ökad medvetenhet hos politiker och andra beslutsfattare om de hinder som finns för gränsöverskridande affärer inom bioekonomi och byggsektorn.
- Ökad kunskap om fördelarna med harmoniserade byggregler och en gemensam nordisk byggmarknad för små och medelstora företag men också för marknaden i stort.
- Stärkt dialog mellan företag, myndigheter och politiker, vilket kan leda till konkreta åtgärder för att undanröja gränshinder och skapa en mer integrerad marknad.
- Förbättrad kunskap om potentiella affärsmöjligheter på den nordiska marknaden genom seminarier och informationsspridning.

4.3.4 Resultatmål WP 4 Kartläggning av marina gränshinder

Förväntat resultat: Systematisk översikt av upplevda marina gränshinder

Kartläggningen som gjorts inom projektet av marina gränshinder ger en bra översikt och systematisk översikt av upplevda marina gränshinder, vilka utmaningarna och möjliga lösningar som finns. Kontakten med företagen som vi kontinuerligt haft under projektet har ökat sitt samarbete och byggt viktiga nätverk.

Marina gränshinder utgör en barriär för samarbete över landsgränserna. Sådana hinder kan vara kopplade till regler, rutiner eller praxis som gör gränsöverskridande samarbete utmanande. Hindren kan vara både formella och informella, administrativa eller av mer mental karaktär, och de utgår från hur företag upplever sin vardag i gränsområdet.

Målet med kartläggningen har varit att stärka samarbetet mellan företag i gränsområdet, hitta konkreta lösningar och ge näringslivet en tydlig röst i strategiska forum.

Totalt intervjuades åtta små och medelstora företag (SMF) i Norge och Sverige inom blå näringar. Fokusområdena omfattade verksamhet relaterad till tång, ostron, krabba, räkor, kombinationer av fiske och algproduktion, räkfiske kombinerat med bottenstädning, samt mottagning och vidareförmedling av fisk och skaldjur till kund. Företagen ombads att peka ut sina tre största hinder för gränsöverskridande verksamhet.

De kartlagda hindren kan sorteras i tre huvudkategorier: Tull och handel, Regelverk och tillstånd, Finansiering och marknad.

Inom tull och handel framhålls att små företag upplever tunga bördor kopplade till komplexa tullprocedurer för sjömat, höga konsultkostnader för expordokumentation och långsam behandling vid gränspassager.

När det gäller regelverk och tillstånd pekar företagen på oklara regler för tångodling i Norge, exportförbud på ostronyngel, stränga villkor för restaureringsprojekt och oklar myndighetsfördelning som gör det svårt att navigera i regelverket.

På området finansiering och marknad framhävs begränsade möjligheter att använda EU-medel i Norge, svårigheter att öppna bankkonto över landsgränsen och låg marknadsacceptans för vissa arter.

För att hantera utmaningarna föreslås bland annat i kartläggningen:

- Harmonisering av tull- och regelverk
- Etablering av gemensamt rådgivarnätverk
- Inrättande av en svensk-norsk hållbarhetsfond
- Utveckling av en gemensam marknadsprofil för skaldjur
- Ökad bemanning och digitalisering av tullsystemet

Aktiviteter enligt ansökan. Intensifierad lobbyverksamhet om gränsregionernas speciella situation på nationell och nordisk nivå. Informationsmaterial. Event i Stockholm och Oslo. Regeringsuppdrag till folkhälsomyndigheterna och andra krismyndigheter att ta fram en ny gränsregional beredskapsplanering.

Långsiktiga effekter

De långsiktiga effekterna för ökad konkurrenskraft hos små och medelstora företag, genom minimerade gränshinder och ökad kunskap hos små och medelstora företag, och om affärsmöjligheter över gränsen har vi närmast oss genom:

- Att identifierat centrala hinder för gränsöverskridande verksamhet inom blå näringar, vilket ger en tydlig bild av utmaningarna och gör frågan mer begriplig och möjlig att angripa.

- Direktkontakt med företagen har projektet fått en djupare förståelse för företagens upplevelser och behov, vilket främjat samarbete och nätverkande mellan företagen.
- Att presentera konkreta lösningsförslag för att hantera de identifierade utmaningarna kan arbetet för att minimera hindren främja utveckling av den marina näringen och tillväxten hos de små företagen i gränsområdet förbättras.
- Kartläggningen och de framtagna lösningsförslagen har näringslivet fått en tydligare röst i strategiska forum, vilket kan påverka politiska beslut och skapa bättre förutsättningar för gränsöverskridande samarbete.

4.3.5 Resultatmål WP5 Ökad medvetenhet på nationell nivå

Förväntat resultat:
Intensifierad lobbyverksamhet om gränsregionernas speciella situation på nationell och nordisk nivå.

Informationsmaterial. Event i Stockholm och Oslo. Regeringsuppdrag till folkhälsomyndigheterna och andra krismyndigheter att ta fram en ny gränsregional beredskapsplanering.

I gränsregionerna mellan Norge och Sverige har pandemin blottlagt sårbarheter och utmaningar som kräver ett närmare samarbete och ökad förståelse på både nationell och nordisk nivå. Projektet har möjliggjort att Svinesundskommittén kunnat ta en aktiv roll i att synliggöra dessa utmaningar och att intensifiera påverkansarbetet för att säkerställa att gränsregionernas specifika behov beaktas i framtida krishanteringsplaner.

Dialog och spridning

Genom seminarier, möten med politiker och myndigheter, samt deltagande i olika forum har vi kunnat arbeta för att främja dialog och samarbete över gränsen, något om varit centralt efter nästa två år av hinder i gränssamarbetet. Ett viktigt led i detta arbete har varit att skapa medvetenhet om konsekvenserna av en stängd gräns för människor och företag i gränsområdet.

Projektet har gjort en jämförelse av den norska och svenska Coronakommissionernas skrivningar kring gränsstängningen och relation till grannlandet, tagit fram underlag till motion och frågor i riksdag/storting.

I brev har vi även uppmärksammat den norska regeringen på det i december ökade byråkratiska regelverket för passagerarfartygen mellan Sverige och Norge.

Projektet och dess aktuella frågor har vid flera tillfällen presenterats på Grenserådet. Grenserådet är en samordnings- och samsarbetsarena för olika myndigheter och organisationer i Norge och Sverige. Grenserådet diskuterar och redovisar status av gränshinder, tillsätter arbetsgrupper och ger lösningsförslag och är bildat av Grensetjänsten Norge-Sverige.

Första gången projektet deltog var på Voksenåsen i Oslo. Vi informerade om arbetet inom olika gränshinder samt om detta, Interreg-projekt, som då var i starten, med fokus på krisberedskap och öppna gränser.

Projektet medverkade även vid Grenserådet i Brumunddal med ca 70 deltagare. Projektledarna hade presentationer under två programpunkter, dels "Köer i Svinesund och Olika byggbestämmelser i Norden" dels "Reformagendan och Antologin". Även vid Grenserådet i Karlstad våren 2025 med-

verkade projektet, då med fokus på olika byggbestämmelser i Norden.

Politiska möten och samarbeten

Möten med myndigheter och nationella politiker har varit centrala under hela projektet för att skapa medvetenhet om vad en stängd gräns innebär för människor i gränsområdet.

Bitte Bråstad, chefsjurist på Folkhälsomyndigheten medverkade vid Svinesundskommittén styrelsemöte där alla kommuner är företrädare i gränsregionen. Mötet var i november 2022. Hon talade under rubriken ”Erfarenheten av pandemin och framtidens norsk-svenska folkhälsosamarbete”. Här fördes en dialog om ländernas olika hantering av pandemin samt dess följder för gränsregionen, även Riksdagsledamöterna, Johan Hultberg (M) och Louise Thunström (S) deltog i samtalet.

Espen Rostrup Nakstad, Assisterande direktör på Helsedirektoratet medverkade vid Svinesundskommitténs årsmöte i Sarpsborg våren 2023 för att tala om villkoren för gränsborna under pandemin och vad myndigheten gjorde bra, kunde gjort bättre, men också lösningar för nästa gång.

I december 2024 hade Svinesundskommittén tillsammans med LO Østfold och NHO Viken Oslo ett möte med statssekreteraren hos arbets- och inkluderingsminister Tonje Brenna.

Syftet med mötet var att uppmärksamma regeringen på betydelsen av att samarbeta med den svenska regeringen, för att uppnå hållbara regelverk åt arbetstagare och arbetsgivare, för att gränspendlarna inte ska drabbas orimligt hårt i samband med en kris. Kontakt togs även för ett motsvarande möte med den svenska regeringen. Vi har fått ett positivt bemötande, men inget möte har ägt rum ännu.

En träff med riksdagsledamöter och stortingsrepresentanter genomfördes i Halden våren 2023. Särskilt fokus sattes på problemen vid gränspassagen med köer, vad stängda gränser innebär för arbetstagare och företag i regionen.

Våren 2024 skedde mötet i samband med Svinesundskommitténs årsmöte.

Möte våren 2025 med riksdagsledamöter och stortingsrepresentanter hölls i Strömstad 2025, på initiativ av Svinesundskommittén. Denna gång låg fokus på beredskapsfrågor, inkluderat pandemihanteringen och vårt gemensamma hav, Skagerrak, som är avgörande både för försvar och för hållbara näringar. Deltagarna underströk behovet av konkret samarbete för att möta utmaningar i en orolig tid och lyfte vikten av att regeringarna ger myndigheterna i uppdrag att regelbundet mötas och planera inför kriser – en central del i stärkandet av totalförsvaret och för att möta kommande pandemier.

Vid årsmötet 2025 var temat säkerhet och krishantering i gränsregionen. Vid det tillfället var medverkade Ann-Sofie Alm

(M), Riksdagens utrikesutskott samt Ingjerd Schie Schou (H), utenriks- og forsvarskomiteen, Stortinget.

Svinesundskommittén uppskattar dialogen och samarbetet för en hållbar och integrerad gränsregion! Det ger viktiga insikter i båda länderna. Det är viktigt att nationella politiker får ett kontaktnät över gränsen, så att det blir enklare för var och en att ta egna kontakter. Träffarna har resulterat i att frågor kunnat ställas till de nationella regeringarna för att få upp gränsproblematik på den nationella dagordningen. Det ger sammantaget en ökad förståelse för gränsregionernas situation på nationell och nordisk nivå.

Seminarier och kunskapsspridning

Almedalen 30 juni: Pandemin delade oss. Hur håller vi gränsen öppen i nästa kris?

Vi genomförde ett seminarium under politikerveckan i Almedalen. Vårt fokus var att belysa hur beslut under pandemin stängde gränser i Norden. Vårt fokus var att belysa frågan om företrädare för staterna redan nu kan komma överens om hur nästa kris ska hanteras och hur gränsfriheten ska kunna garanteras? Del 1 belyste frågorna: Vad vi gjorde, hur blev det samt förslag på hur vi gör nästa gång, med företrädare för ambassad, myndigheter och forskning. Del 2: Så här gör vi nästa gång med företrädare för politiken.

Medverkande gjorde:

Aud Kolberg, Norges Ambassadör i Sverige,
Bitte Bråstad, chefsjurist, Folkhälsomyndigheten,
Marcus Henricson, utredare och rapportförfattare till rapporten ”Om nordisk civil krisberedskap”

Riksdagsledamöterna:

Ann-Sofi Alm (M), Utrikesutskottet, Nordiska Rådet,
Lina Nordquist, (L) Socialutskottet
Mats Wiking, (S), Utbildningsutskottet
Kjell-Arne Ottosson, (KD) Miljö- och jordbruksutskottet,
Nordiska Rådet,
Carina Ohlsson (S) europaparlamentariker
Bijan Zainali, regionråd VGR

samt:

Cecilia Nilsson, VD, Svinesundskommittén.
Kristina Jonäng, f.d. regionråd, var samtalsledare.

Vi är mycket nöjda med vår medverkan i Almedalen. Vi satte fokus på frågan och förutom medverkande i panelerna, hade vi också en publik i rummet och digitalt från myndigheter och politik, med direkt möjlighet att sätta fokus i frågan.

För att sätta fokus på det som skedde under pandemin och för att det inte ska upprepas igen, arrangerade Svinesundskommittén och projektet Integrerad gränsregion ett frukostseminarium under politikerveckan i Arendal i augusti. Vi hade medverkan från norska myndigheter, norska och svenska

stortings- och riksdagsledamöter och kommunpolitiker. Seminariet i Arendal fick också genomslag i media bland annat NRK.

Politikerna och myndigheterna gav tydligt besked på seminariet under Arendalsuka att Norge och Sverige måste ha ett närmare samarbete i fredstid för att kunna upprätthålla ett gott samarbete i kris. Frågorna om hur vi ska lyckas och vilken väg som är den rätta att ta är viktiga att föra upp på agendan i Riksdagen och Stortinget. Inom ramen för projektet sätter Svinesundskommittén fokus på frågan så att den inte faller i glömska. Seminariet under Arendalsuka ger goda förhoppningar om att vi är på rätt spår.

Intervju om Cross Border Health Cooperation. Dr Alban Daviesne, gästforskare vid Oslo Universitet intervjuade projektledaren inför kommande rapport om samarbete mellan hälso- och sjukvårdsorganisationer över gränsen. Bakgrunden till intervjun med företrädare för Svinesundskommittén var bland annat erfarenheterna från pandemin och de påverkansarbete som bedrivits.

I övrigt har vi genom projektet ordnat träffar med rikspolitiker på båda sidor gränsen och haft ministermedverkan på konferensen Gränsregionalt forum, för att sätta fokus på de gräns-specifika frågorna. Vi har arrangerat studiebesök vid gränsen, skrivit underlag till frågor, skrivit brev till regeringarna om gränsfrågor.

Antologi: Pandemin stängde gränsen – hur gör vi vid nästa kris?

Projektet har tagit fram en antologi som är en uppföljning av de seminarier och aktiviteter som genomfördes under 2023. Syftet har varit att sätta fokus på frågan om skadeverkningar på grund av gränsstängningen. Antologin har också varit ett sätt att dokumentera de två åren av gränsstängning men framför allt för att samma misstag inte ska upprepas.

Sammanlagt 22 skribenter medverkar i antologin, varav flera myndighetspersoner, nationella, regionala och lokala politiker, ambassadörer med flera från Sverige, Norge och Finland. Skribenterna har satt sina ord på pandemins verkningar ur ett gränsregionalt perspektiv och framför allt har de givit förslag kring hur vi ska göra nästa gång. Antologin mynnar ut i tolv förslag med krav på åtgärder för att inte samma misstag inte ska ske igen.

De faktum att fler personer har fått möjlighet att medverka har givit eko nationellt. Antologin har uppmärksamats av nationell och regional media i både Norge och Sverige, ledarskribenter och debattörer har lyft vikten av att vi måste lära hur vi på ett bättre sätt hanterar nästa pandemi bättre ur gränsregionernas perspektiv.

Boken lanserades strax innan årsdagen av att pandemin av WHO förklarats för avvärd. Ett lanseringsevent arrangerades i

Strömstad där cirka 70 deltagare mötte upp. Flera av skribenterna deltog och berättade om sina perspektiv. För att få mesta möjliga spridning av det samlade budskapet har vi jobbat extra mycket med extern kommunikation i sociala media och i tryckt press. Boken har levererats till opinionsbildare, myndighetspersoner och beslutsfattare i båda länderna. Den går också att beställas av allmänheten. Den tillhandahålls till bibliotek. Antologin presenterades vid Föreningen Nordens ”Fest på gränsen” den 8 juni.

Boken trycktes i en första upplaga av 700 exemplar och i en andra upplaga av 500 som även den gått åt. Kvar finns några exemplar för eftervärlden.

Träff med riksdagsledamöter/stortingsledamöter från valkretsarna Västra Götaland Norra/Østfold. I samband med den gjordes en första presentation av den antologin som då gått till tryck. Dessutom presenterades reformagendans förslag till åtgärder för en bättre fungerade gränsregion.

Nationella remisser

I december höll Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite en hearing om myndigheternas hantering av Coronapandemin. Projektledaren för Integrerad gränsregionen följde hearingen på plats. Kommittén bjöd därefter in till att göra inspel inför Stortingets fortsatta hantering. Svinesundskommittén skrev ett inspel om sex punkter som sju norska-svenska gränskommittéer skrev under. Inspelet är därmed en del av kontroll- og konstitusjonskomiteens fortsatta behandling våren 2025.

Under våren har vi bevakat den pågående diskussionen om pandemihanteringen i Norge och Sverige. Inspelet till Stortinget skrevs under av gränskommittéerna längs gränsen och uppmärksammades i betänkandet. Här sammanfattar vi de frågor vi lyfte. I anledning av: Redegjørelse fra helse- og omsorgsministeren og justis- og beredskapsministeren om en samlet gjennomgang av myndighetenes håndtering av koronapandemien.

Punkter som bør vurderes i forbindelse med Kontroll- og konstitusjonskomiteens forslag til vedtak, mente grensekomiteene i sitt innspill:

- Vurdering av omfattende testing ved grensen mot Sverige.
- Karantenereregler og konsekvenser for grensependlere.
- Hensyn til det felles arbeidsmarkedet i grenseområdene.
- Enighet om reisedokumenter i grenseregionen.
- Sikring av grensependleres sosiale og økonomiske rettigheter.
- Styrking av sivil beredskap i grenseregionene.

Remissvar över betänkandet SOU 2025:48 Stärkt pandemiberedskap

Vi har även inom ramen för projektet lämnat synpunkter på remissen om stärkt pandemiberedskap. Remissen föreslår en nationell strategi för att stärka Sveriges beredskap inför framtida pandemier och annan omfattande smittspridning. Från Svinesundskommitténs sida valde vi att fokusera på den del av den föreslagna lagstiftningen som berör resa över nationsgränsen samt påpekar behovet av nordisk samordning.

Svinesundskommittén uppskattar dialogen och samarbete för en hållbar och integrerad gränsregion! Det ger viktiga insikter i båda länderna. Det är viktigt att nationella politiker får ett kontaktnät över gränsen, så att det blir enklare för var och en att ta egna kontakter. Den här träffen resulterade bland annat till ett par ställda frågor till de nationella regeringarna för att få upp gränsproblematik på den nationella dagordningen. Det ger sammantaget en ökad förståelse för gränsregionernas situation på nationell och nordisk nivå.

Långsiktiga effekter

Projektet har lagt grunden för en bestående ökad förståelse och samarbetsvilja mellan Norge och Sverige på såväl nationell som nordisk nivå. Genom gemensamma insatser, dokumentation, dialog och konkreta förslag har aktörerna i gränsregionerna fått bättre förutsättningar att hantera kommande kriser och pandemier. Arbetet med att bygga kontaktnät, att lyfta gränsfrågor på nationella agendor och att stärka gränsregionernas beredskap har resulterat i ett mer robust och förberett samhälle. De erfarenheter och lärdomar som har samlats under projektets gång utgör ett värdefullt arv för framtida generations beslutsfattare, myndigheter och invånare i gränsregionerna.

4.3.6 Resultatmål WP 6 Gemensam policyagenda

Förväntat resultat:
Gemensam politisk
kravlista antagen av
gränskommittéerna
för påverkan på
nationell nivå.

Utvecklingen av Reformagendan tog fart genom ett nära samarbete mellan de olika gränskommittéerna, där behovet av en gemensam politisk plattform identifierades tidigt i projektet. Arbetet inleddes med att samla in och bearbeta ett drygt tiotal prioriterade områden, där både faktiska och upplevda gränshinder diskuterades ingående. Genom regelbundna möten – bland annat i Hamar och digitalt under hösten – samordnades insatser och prioriteringar mellan kommittéerna för att skapa en sammanhållen agenda som speglar gränsregionens verkliga utmaningar och möjligheter.

Under våren och sommaren 2023 fortsatte arbetet intensivt med att förfina och förankra agendan hos samtliga gränskommittéer. De flesta kommittéerna ställde sig positiva till att delta, och vid årsskiftet hade Fellesrådet, MidtSkandia, ARKO och Svinesundskommittén formellt antagit agendan. Specifika möten, som det i september, gav ytterligare momentum åt processen. Värmland/Östfold tog ställning för hela agendan under våren och Gränskomiteen Dalarna-Innlandet valde att stå utanför, främst på grund av sin egen struktur och beslutsprocess.

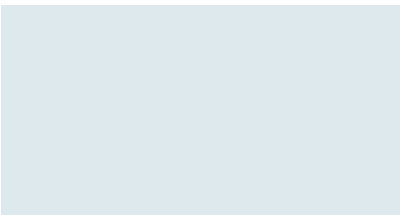
Reformagendan presenterades därefter för Norsk-svenska handelskammarens styrelse i Göteborg, som uttryckte sitt stöd, och vidare användes agendan som underlag vid Grenserådet i Brumunddal. Under våren låg fokus på att förbereda nationell påverkan inför viktiga ministermöten, och den 9 december deltog Svinesundskommittén på Kommerskollegium i ett avgörande möte om gränshinder och framtida nordiskt samarbete. Där lyftes bland annat köer vid Svinesund, kris- och pandemihantering, gränspendlares sociala rättigheter och gemensamma byggregler.

Vid ett särskilt möte i oktober samlades de norsk-svenska gränskommittéerna för att fördjupa samarbetet och fatta gemensamma beslut om vilka frågor som ska prioriteras framöver. Genom projektet har det gemensamma arbetet fördjupats och arbetsmetoder spridits mellan kommittéerna, och insatser för nationell och nordisk påverkan har utvecklats. Även på nationell nivå – via Nationellt forum mellan regeringen och regionerna – har Svinesundskommittén bidragit med underlag kring gränsproblematiken.

Reformagendan innehåller fyra centrala teman:

- Trygghet och tillit mellan människor i gränsregionen
- Förutsättningar för företag att utvecklas över gränsen
- Gränsregional tillväxt som bidrar till nationell och europeisk utveckling
- En gränsregion rustad för att hantera kriser och pandemier

Avslutningsvis har Reformagendan etablerat kommittéerna som legitima och värdefulla aktörer på nationell politisk nivå.

På lång sikt innebär detta att särskilt Svinesundskommittén får en mer tydlig och erkänd roll som facilitator och problemlösare för näringslivets och civilsamhällets gränshinder, vilket stärker det gränsregionala samarbetet och säkerställer att gränsens frågor förblir högt prioriterade i både svensk och norsk politik.

Långsiktig effekt

Gränskommittéerna erkänns på nationell politisk nivå som legitima och värdefulla aktörer i det gränsregionala samarbetet. En långsiktig roll för Svinesundskommittén som facilitator och problemlösare rörande gränshinder för näringslivet.

4.3.7
Resultatmål
WP 7
Förstärkt lokal
krishantering

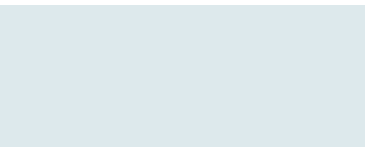
Förväntat resultat:
Nystart i det lokala/
regionala beredskaps-
arbetet inom det lokala
Gränsrådet.

Projektet har bedrivit flera konkreta aktiviteter för att stärka det gränsöverskridande samarbetet kring civilt försvar, samhällsskydd och krisberedskap. I januari 2024 anordnades ett seminarium tillsammans med svenska försvarsdepartementet, där gränsrådet var inbjudet, 14 deltagare från statliga myndigheter, kommuner och beredskapsorganisationer från båda länder samlades för att utbyta erfarenheter och öka kunskapen om utmaningarna i gränsregionen. Seminariet fungerade även som ett förberedande möte inför studieresan.

I juni 2024 genomfördes en studieresa, med inbjudna brannsjefer, beredskapschefer och politiker från gränskommunerna. Rubriken för resan var ”Beredskap över gränsen”. Gruppen, som varierade mellan 12 och 15 deltagare vid olika programpunkter, besökte Kongsvinger, Eda, Eidskog och Charlottenberg. Reseprogrammets syfte var att inspireras av befintligt samarbete i norra Värmland och Innlandet, med fokus på förbättrad beredskap, fördjupade samarbeten och vikten av att överbrygga gränshinder för ett effektivare arbete.

Under resan besöktes bland annat den nya brandstationen i Kongsvinger och deltidsbrandstationen i Eidskog, där brannsjef Arnfinn Strømstad från Glåmdal brannvesen berättade om erfarenheterna av samverkan. Vid Morokulien presenterade polischefen Gjermund Thoresen det pågående bygget av en gemensam svensk-norsk polisstation på gränsen mellan Eda och Eidskog, samt samarbetet mellan polismyndigheterna. Företrädare för Länsstyrelsen, Statsförvaltaren och Tullverket delade med sig av sina perspektiv på gränssamarbetet och gruppen diskuterade hur samarbetet kan göras ännu smidigare, bland annat genom att identifiera hinder i regelverket, till exempel kring drönarverksamhet.

En viktig insats under året har varit arbetet med att förnya avtalet mellan räddningstjänst och brannvesen på båda sidor av gränsen. I mars 2025 arrangerades en workshop tillsammans med Brannvesenet i Halden/Aremark för att inleda diskussioner om förnyelse av det närmare 20-åriga samarbetsavtalet, som omfattar Strömstad, Dals-Ed, Tanum och Halden/Aremark, med ambitionen att även inkludera Bengtsfors och

Åmål. Här ska hänsyn tas till det förändrade säkerhetspolitiska läget i Europa och lärdomarna från pandemin. Svinesundskommittén var medarrangör och fick möjlighet att beskriva projektet Integrerad gränsregion.

Långsiktig effekt

Genom fortsatt samverkan skapas förutsättningar för ett tryggare, mer dynamisk och sammanhållen gränsregion där gemensamma resurser används effektivt.

5
Indikatorer

Projektet har använt ett antal indikatorer för att mäta effekterna av Interreg-programmet. De fastställda aktivitetsindikatorerna har uppnåtts med råge, vilket framgår av delrapporterna.

Följande indikatorer var uppställda och har uppnåtts:

Aktivitetsindikatorer	Målvärde
Företag som får stöd:	31
Företag som får icke-ekonomiskt stöd:	31
Organisationer som samarbetar över gränserna:	21

De facto är det långt fler som har involverats i projektet. Företag vid Affärer i Norge/Sverige har varit: 151 stycken (unika organisationsnummer).

5.1
Sammanställning av samarbetspartners

Projektet Integrerad Gränsregion har involverat ett brett spektrum av samarbetspartner från både Sverige och Norge, inklusive myndigheter, branschorganisationer, innovationskluster, kommuner och regionala förvaltningar.

Några av de viktigaste samarbetsparterna inkluderar:

- Myndigheter: Trafikverket, Statens vegvesen, Tullverket, Tolletaten, Kommerskollegium, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Statsforvalteren i Oslo og Viken.
- Branschorganisationer: Norges Lastebileier-Forbund, Sveriges Åkeriföretag, NHO (Næringslivets Hovedorganisasjon), LO Østfold, Svenskt Näringsliv i Västra Götaland.
- Innovationskluster och andra organisationer: Sveriges Träbyggnadskansli, Innovatum Science Park, Smart Innovation Norway, Högskolan i Østfold, INSPIRIA science center, Halden Næringsutvikling, Rådet för industriellt byggande.

- Nordiska organisationer: Nordiska ministerrådet, Gränshinderrådets sekretariat, Grensetjansen, Norsk-Svenska Handelskammaren.
- Norsk-svenska gränskommittéer: ARKO, Dalarna-Innlandet, Fellesrådet, Mittskandia, Nordkalottrådet, Tornedalsrådet och Värmland- Østfold.
- Regionala och kommunala aktörer: Viken fylkeskommune, senare Østfold. Västra Götalandsregionen, alla medlemskommuner i Svinesundskommittén.
- Företag: Ett 80-tal små och medelstora företag (SMF) inom blå näringar i Norge och Sverige har intervjuats.
- EU-Programmen Interreg Sverige–Norge, Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak och AEBC (Association of European Border Regions).

Svinesundskommittén har även samarbetat med Föreningen Norden, opinionsbildare, beslutsfattare, och ett antal skribenter till antologin *Pandemin stängde gränsen – hur gör vi nästa gång?*. Samarbetet har skett genom möten, seminarier, workshops, remissvar och gemensamma skrivelser.

5.2

Sammanställning av projektets studier, rapporter och lösningsprocesser

Två utredningar om innovationsstöd och finansiering: Svinesundskommittén har beställt och mottagit först en utredning som kartlade regelverk och de hinder som finns. En ny rapport har mer noggrann presenterat kartlagt att kartlägga regelverk och strukturer som hindrar innovationsstöd och finansiering. Rapporten presenterar konkreta förslag på lösningar.

Rapporten om smidig gränsövergång: En rapport om smidig gränsövergång vid EU:s yttre gräns har tagits fram och presenterats. Rapporten ”Reducing Congestion at Svinesund Bridge” visar på internationella exempel på digital gränshantering. Rapporten har bland annat presenterats för samarbetsgruppen vid gränsövergången vid Svinesund.

Kartläggning av marina gränshinder: En kartläggning av företagens marina upplevda hinder är genomförd. Den ger en systematisk översikt över utmaningar och möjliga lösningar inom de blå näringarna. En rapport som ger värdefullt underlag för kommande arbete med marina gränshinder.

5.3

Sammanställning av gemensamma nordiska byggregler

Ett underlag som inkluderar bakgrund, lägesstatus, huvudargument och aktiviteter gällande gemensamma nordiska byggregler har tagits fram. Slutsatserna har presenterats vid ett flertal aktiviteter för att tydliggöra behovet av gemensamma nordiska byggregler.

Genomfört en jämförelse mellan slutsatserna i norsk och svensk coronakommission. Här konstaterar vi att Sverige och Norge valde olika sätt att navigera genom pandemin. I Sverige lades ett stort ansvar på en enskild myndighet, medan regeringen i Norge utövade mer central styrning via regeringen. Båda sätten att hantera pandemin har gett upphov till efterföljande kritik. Sveriges smitt-

skyddsåtgärder byggde i stor utsträckning på frivillighet och att följa de pandemiplaner som varit utlagda sedan tidigare, medan man i Norge agerade tämligen omgående med kraftfulla åtgärder.

Antologin ”Pandemin stängde gränsen – hur gör vi nästa gång?”: Denna antologi, som innehåller bidrag från 22 skribenter, belyser skadeverkningar av gränsstängningen och ger förslag på åtgärder för framtida pandemier.

6

Projektorganisation

Projektet Integrerad gränsregion genomförs av medarbetare som är anställda av Svinesundskommittén. Rollerna i projektet inkluderar en projektledare för hela projektet, delprojektledare, ekonom och kommunikatör. VD Cecilia Nilsson hade rollen som huvudprojektledare från oktober till december. Maria Andersson tog över som huvudprojektledare den 1 januari 2023. Huvudprojektledaren är även projektledare för den norska delen samt för delmål 2, medan Annika Daisley leder delmål 1. Linda Smith har ett särskilt ansvar som kommunikatör tillsammans med huvudprojektledaren.

Svinesundskommitténs arbetsutskott har följt projektet och har kontinuerligt fått återsrapporter. Med övriga partner och grupper har samverkna skett beroende på vilka aktiviteter som planerats.

Vi har använt oss av MARE-modellen (mål, aktiviteter, resultat och effekter) för att strukturera arbetet så att uppställda mål uppfylls.

Svinesundskommittén har utvecklat rutiner för att hantera gränshinder, vilket innefattar en process med tio steg från identifiering av problem till utvärdering. I projektet har vi använt modellen för att driva lösningsprocesser via steg 6 - 10 i modellen. Beträffande marina gränshinder är nu en kartläggning gjord så där har vi huvudsakligen arbetat med steg 1–5 i den processen.

En intern halvtidsutvärdering gjordes av projektet förutom de kontinuerliga avstämningar och den planering som genomförts under projektets gång.

7

Gränsöverskridande mervärde

Projektet har genererat ett betydande gränsöverskridande mervärde genom att:

- Öka medvetenheten om gränsregionala frågor på nationell nivå. Svinesundskommittén har blivit allt oftare inbjuden att medverka i nationella sammanhang och gränsperspektivet efterfrågas i högre grad.
- Underlätta samarbete mellan myndigheter och organisationer över gränsen.
- Identifiera och adressera specifika gränshinder som påverkar näringsliv och invånare.
- Skapa en gemensam plattform för påverkan på nationell och nordisk nivå genom den antagna reformagendan.

Samarbetet och de upptäckta möjligheterna

Gränsregionalt mervärde uppstår genom samarbetet i vår gränsregion. Genom att dela erfarenheter, samarbeta och bygga plattformar, tar vi itu med gemensamma utmaningar. Vi sätter fingret på olikheter och pekar på möjligheter, något som varit helt nödvändigt efter pandemin.

Stärkt samarbete och erfarenhetsutbyte

Projektet har möjliggjort samarbete mellan svenska och norska myndigheter och beslutsfattare som annars hade varit svårt att genomföra.

Träffen mellan riksdagsledamöter och representanter från Stortinget är ett exempel på hur projektet bidrar till att stärka banden över gränsen. Det samma gäller samarbete mellan myndigheter. Vi kan bidra med en plattform när tjänstepersoner på båda sidor löser gemensamma problem, såsom köerna vid Svinesund.

Vi märker också att det finns en större nationell vilja och uppmärksamhet på gränsregionernas utmaningar. Reformagendan har gett viktiga insikter om gemensamma problem och utmaningar längs den norsk-svenska gränsen. Gränskommittéerna har ökat sitt samarbete och vi utbyter erfarenheter. Vi deltar i varandras aktiviteter och lär av varandra, samtidigt som vi har en plattform för politisk påverkan.

Gemensamma aktiviteter

Alla aktiviteter sker i samarbete över gränsen, oavsett om det är träffar mellan politiker, myndigheter eller näringslivet. Mötesplatserna som vi har skapat är viktiga för att kunna få förståelse och ta oss an utmaningarna.

Utmaningar

Trots förbättringar kvarstår problem med köer vid gränspassagen, vilket kan påverka handelsflödet negativt. Nya gränshinder uppstår när samma EU-förordningar implementeras olika i de olika länderna. Vi har kunnat fortsätta att rapportera gränshinder. När ett hinder är röjt, dyker nya upp. Tilliten till att lösa dessa hinder har emellertid ökat.

Nya möjligheter

Genom det gränsöverskridande samarbetet har projektet identifierat nya möjligheter, såsom behovet av gemensamma nordiska byggregler. Vi har arbetat med frågan i tidigare projekt, men eftersom både Nordiska rådet och EU-kommissionen har lyft frågan, så når vi fram med de gränsspecifika utmaningarna som finns.

Konceptet ”Affärer i Sverige/Norge” har lockat många företag som vill prova att lära känna marknaden på andra sidan gränsen. Vi har kunnat göra det större, men vi vill sprida det. Konceptet är etablerat och uppskattat av näringslivet och kan med fördel spridas till andra geografiska områden för att ge fler företagare möjlighet att delta.

Nyligen presenterades också en OECD-rapport ”Building More Resilient Cross-border Regions”. Rapporten pekar på att gränsregioner har tillväxtutmaningar. Verktygen som presenteras i den rapporten behöver vi fördjupa oss i. Genom vårt gränsregionala samarbete har vi skapat mervärde och tagit itu med gemensamma utmaningar. Vi ser fram emot att fortsätta bygga på dessa framgångar och utforska nya möjligheter för framtiden.

7.1 Gränsen som resurs

Projektet har bidragit till att synliggöra gränsen som en resurs genom att betona vikten av samarbete och integration, för att skapa en attraktiv och konkurrenskraftig region. Genom att uppmärksamma både likheter och olikheter mellan Sverige och Norge skapas möjligheter, vilket har varit särskilt viktigt efter pandemin.

Ett konkret exempel är insikten om behovet av gemensamma nordiska byggregler, där projektet har bidragit till att lyfta frågan och skapa uppmärksamhet både inom Nordiska rådet och EU-kommissionen. Projektet har även utvecklat konceptet ”Affärer i Sverige/Norge”, vilket har lockat många företag att utforska marknaden på andra sidan gränsen. Projektet har betonat vikten av att innovationer kan testas och finansieras oberoende av nationsgränsen, och att beredskapen för framtida pandemier är både lokalt förankrad och nordiskt koordinerad. Olikheterna över gränsen kan bli en tillgång när de blir synliggjorda. Det ger insikter till företag och hela samhället att det finns nya möjligheter.

OECD-rapporten ”Building More Resilient Cross-border Regions” bekräftar i siffror att gränsregioner har specifika tillväxtutmaningar som kan adresseras genom samarbete och integration. Genom gränsregionalt samarbete kan mervärde skapas om utmaningar synliggörs och hanteras. Gränshinder måste dock minimeras för att olikheterna över gränsen ska bli en tillgång.

7.2 Färre gränshinder

Projektet har fokuserat på att minska gränshinder för grön och blå tillväxt samt öka den politiska medvetenheten i gränsregionen. Insatserna omfattar kartläggning av regelverk, seminarier, harmonisering av byggregler och dialog med myndigheter. Reformagendan används för att snabbt identifiera viktiga åtgärder. Samarbetsgruppen i Svinesund har löst 10 av 35 hinder, vilket har minskat köerna vid gränsen.

Projektet har påverkat nationella myndigheter via dialog, brev och forum. Reformagendan gör det lätt att framföra gränskommittéernas prioriteringar till myndigheter. Ett exempel är ett brev från Länsstyrelserna till regeringen om en översyn av nordiska skatteavtalet, vilket visar på framgång i gemensamma prioriteringar.

I tabellen nedan visas ett exempel på hur vi systematiskt arbetat med gränshinder i projektet.

8

Hållbarhetskriterier

Svinesundskommittén har kontinuerligt arbetat med att integrera hållbarhetskriterier i alla delar av projektet, från planering till genomförande och utvärdering av resultat. Detta engagemang för hållbarhet genomsyrar hela verksamheten och syftar till att skapa långsiktiga positiva effekter. Arbetet omfattar aktivt främjande av jämställdhet, miljömässig hållbarhet och icke-diskriminering samt lika möjligheter för alla. Dessa tre områden utgör hörnstenarna i kommitténs hållbarhetsstrategi och är integrerade i alla projektets aktiviteter och beslut.

8.1

Jämställdhet

För att uppnå jämställdhet har projektet aktivt arbetat för att säkerställa en jämn könsfördelning i alla sammanhang. Detta innebär att sträva efter en balans mellan kvinnor och män i paneler, som talare vid evenemang och bland deltagare vid konferenser, exempelvis seminariet ”Affärer i Sverige”. Det har vi lyckats med. Resultatet är mätbart genom att ungefär hälften av deltagarna är män och hälften kvinnor. Det samma gäller de som medverkar på scenen. Det har varit en medveten strategi att vi i vår kommunikation arbetar på ett sådant sätt att det lockar lika många män som kvinnor. Projektet har också aktivt arbetat för att ge kvinnor en plattform och lyfta fram deras expertis i olika sammanhang. Ett särskilt fokus har legat på att synliggöra kvinnor i branscher där de traditionellt sett är underrepresenterade, som till exempel byggsektorn, för att inspirera andra och bryta stereotyper. Det gjorde vi till exempel vid byggseminariet i Almedalen, där lika många kvinnor som män medverkade på scenen.

8.2

Miljö

Projektet har ett starkt engagemang för miljön och bidrar aktivt till en blå tillväxtregion genom att främja hållbara marina näringar. Samtidigt värnar projektet om den känsliga miljön i Skagerrak genom noggrann kartläggning av marina gränshinder som kan påverka miljön negativt. Genom att stödja odlade marina produkter som tång, alger, musslor och ostron bidrar projektet indirekt till reningen av havet, eftersom dessa produkter kan absorbera näringsämnen och förbättra vattenkvaliteten. Projektet arbetar också aktivt för att minska köer vid tullstationerna, vilket har en direkt positiv effekt på miljön genom att minska luftföroreningar och koldioxidutsläpp från fordon. För att ytterligare minska miljöpåverkan prioriteras digitala möten och andra former av distanskommunikation, vilket minskar behovet av resor och därmed utsläpp. Vid fysiska träffar strävar vi efter att resa kollektivt i så stor utsträckning som möjligt.

8.3

Lika möjligheter och Icke-diskriminering

Projektet har ett starkt fokus på att säkerställa att alla människor har lika möjligheter att delta och bidra. För att uppnå detta har projektet anpassat sina aktiviteter och evenemang för att vara tillgängliga för alla i målgruppen. Det kan inkludera att erbjuda tekniska lösningar för personer med funktionsnedsättningar, att anpassa menyer vid konferenser för att möta olika kostbehov och att säkerställa att information är tillgänglig på olika språk. Genom att ta bort hinder och skapa en inklu-

derande miljö kan projektet säkerställa att alla kan delta på lika villkor.

Projektet har också betonat att företag kan använda testbäddar och forskningsanläggningar i grannlandet för att utveckla nya innovationer. Detta kan bidra till en mer miljömässigt hållbar utveckling genom att stödja utvecklingen av nya teknologier och lösningar. Genom att stärka tilliten och samarbetet i gränsregionen och fokusera på små och medelstora företag, kan projektet bidra till en mer robust och socialt hållbar gränsregion där alla har möjlighet att trivas och utvecklas.

9

Information och kommunikation

Kommunikationen har varit en stor och viktig del i projektet, då mycket handlat om att uppmärksamma, informera, påverka, uppvakta och trycka på. Kommunikationsinsatserna har bidragit till att öka medvetenheten om gränsregionala frågor och projektets resultat. Projektet har riktats mot olika målgrupper, men i synnerhet företagare och beslutsfattare.

I början av projektet togs en kommunikationsplan fram, där det bland annat framgår vilka målgrupper vi ska rikta oss till, vilka kanaler vi ska använda och vilka mål vi ska uppnå med kommunikationen. I planen finns också projektets målsättningar och förväntade resultat.

Projektet har genomfört omfattande informations- och kommunikationsaktiviteter för att sprida information om projektet och dess resultat, bland annat genom seminarier och konferenser, sociala medier, hemsidan, presskommunikation och debattartiklar. Projektets synlighet i media har varit mycket stor. Kommunikationsarbetet har lett till ett 60-tal artiklar och debattinlägg i svensk och norsk media samt sex radioinslag och fyra TV-inslag.

Vi har kontinuerligt följt upp alla våra aktiviteter genom inlägg på sociala medier minst en gång i veckan och publicerat projektnyheter på vår hemsida. Vi har också informerat om projektnyheter i Svinesundskommitténs nyhetsbrev som går ut till omkring 500 prenumeranter. Flera större insatser har gjorts, bland annat en publikation av antologin ”Pandemin stängde gränsen – hur gör vi nästa gång?” där 22 svenska och norska politiker och experter, som varit aktuella i pandemidebatten, delar sin historia och tankar om vilka åtgärder som behövs för att hantera nästa pandemi på ett bättre sätt, gemensamt.

Publikationen innebar mycket kommunikation, bland annat genom en stor kampanj på sociala medier för att få spridning av förslagen som finns i boken. Målgruppen har i detta fall främst varit beslutsfattare på nationell nivå. Vi skrev ett flertal pressmeddelanden samt ett antal debattartiklar där flera publicerades i både norsk och svensk media. För detta krävdes förstärkning, varför projektet under en period tillsatte en resurs för att bearbeta media med artiklar och annan presskommunikation. Detta resulterade bland annat i att antologin fick bästa nyhetsplats på framsidan av norska Dagsavisen.

Andra större kommunikationsarbeten har bland annat gjorts i samband med seminarierna ”Affärer i Sverige” och ”Affärer i Norge”, seminariet ”Harmonisation of Nordic Building Regulations”, samt våra seminarier i Almedalen och Arendal. Bland annat lyckades vi få NRK att sända live från seminariet i Arendal 2023. Det blev även en intervju och artikel i Strömstads Tidning kring Almedalen och Arendal samma år. Vi sände båda seminarierna live på Facebook för att så många som möjligt skulle kunna delta.

I samband med seminariet ”Harmonisation of Nordic Building Regulations” skrevs en artikel på uppdrag av projektet, författad av Dr. Kjell Nilsson, grundare av Nilsson Landscape A/S, tidigare

direktör för Nordregio och biträdande direktör vid Skov & Landskab, Köpenhamns universitet. Artikeln publicerades i elva olika tidningar och magasin i Sverige, Norge, Danmark och Finland. I ämnet harmoniserade byggregler i Norden, publicerades även en artikel i Föreningen Nordens tidning, som projektets kommunikator författade i samband med seminariet i Almedalen 2024.

Projektet har även bidragit till en debattartikel med rubriken "Alla talar för en gemensam nordisk byggmarknad", undertecknad av Svinesundskommitténs VD, Cecilia Nilsson och flera stora aktörer i branschen, bland annat Christer Wingård. Artikeln publicerades i Dagens Industri under våren 2025. Större insatser har gjorts för att uppmärksamma lastbilsköerna över Svinesund, in mot svenska tullen. Detta uppmärksammades av flera medier, bland annat SVT morgonstudion och NRK Østfold, genom livesänd intervju med vår VD Cecilia Nilsson. Kanalerna visade även vår film där den flera kilometerlånga lastbilskön synliggörs på ett dramatiskt sätt.

I samband med att Sveriges ambassad i Oslo skulle ge ut en stor bilaga i Dagens Næringsliv i september 2024, medverkade projektet med en betald artikel. Under rubriken "Fremtidens matlager finnes i Skagerrak" lyfter artikeln miljömässiga och ekonomiska fördelar med att satsa på marina näringar i Skagerrak.

Fotografering vid seminarier och arrangemang har varit viktigt både för att visualisera och för att dokumentera projektet.

För att bevara projektets resultat har vi som slutlig insats gjort ett omfattande arbete med att sammanställa allt till ett magasin under rubriken "Starkare tillsammans" som omfattar 67 sidor.

9.1 Kommunikationskanaler

I början av projektet beslutade vi att satsa en del av projektpengarna på en ny hemsida för Svinesundskommittén, för att kunna nå ut på ett professionellt sätt till våra målgrupper och samtidigt bevara all information offentligt, på ett snyggt och tillgängligt sätt.

Förutom hemsidan, har vi kommunicerat externt via sociala medier, nyhetsbrev, riktade brev, pressmeddelanden, debattartiklar, inbjudningar, broschyrer, möten och seminarier.

Affischer har varit uppsatta i våra lokaler och information om projektet har rullat på TV-skärmar i Strömstad stadshus.

9.2 Språk

Alla texter vi själva publicerat via våra kanaler har vi renodlat och har skrivits antingen på svenska eller norska. Centrala texter har översatts till det andra språket. I synnerhet har detta varit viktigt för hemsidan, som har en norsk och en svensk sida som speglas mot varandra. Det gör att hemsidan och våra texter också rankas högre i sökmotorerna.

9.3 Norsk-svenskt hjärta

I samband med den nya hemsidan tog vi fram ett hjärta med den norska och svenska flaggan, som symbol för projektets arbete och målsättning – att skapa tillit och gemensam styrka.

Hjärtat bär en viktig berättelse om läkning och återuppbyggnad efter pandemin. Med sina norska och svenska färger symboliserar den också kraft och styrka.

Hjärtat finns digitalt på vår hemsida och har använts i kommunikationen, inte minst i samband med Reformagendan.

Vi har även en mall för hjärt-pins som vi beställt i flera omgångar och delat ut vid olika fysiska träffar. Hjärtat är fritt att använda men gärna med hänvisning till Svinesundskommittén och det gränsregionala samarbetet som görs för att bygga broar och främja tillväxt och utveckling över gränsen. Interreg Sverige-Norge har fått mallen får våra hjärt-pins och har delat ut pins vid olika tillfällen.

9.3 Målgrupper

Kommunikationsinsatserna har riktats mot olika målgrupper med målet att öka medvetenheten om gränsregionala frågor och projektets resultat. Då projektet är uppdelat i två delmål har vi också haft två olika primära målgrupper.

För delmål 1:

”undanröja gränshinder som motverkar eller försvårar samarbete över gränsen mellan små och medelstora företag” har de primära målgrupperna varit små och medelstora företag i Viken fylkeskommune (Østfold sedan 2024) och Västra Götalandsregionen samt deras relevanta innovationskluster och branschorganisationer.

För delmål 2:

”Se till så invånarna i gränsregionen kan lita på att gränsen är öppen också vid en eventuell ny pandemi” har de primära målgrupperna varit dels politiker och myndigheter på statlig och regional nivå som har mandat och förmåga att lösa de problem som projektet fokuserar på, dels politiker som representerar gränsregionerna, parlamentarikerna inom Nordiska rådet, Gränshinderrådet och andra relevanta fora inom Nordiska ministerrådet.

9.5 Logotyper

Vi har i all kommunikation varit tydliga med projektets finansiering genom att konstruktivt använda logotyperna för Interreg Sverige - Norge, Västra Götalandsregion och Viken fylkeskommune (Østfold fylkeskommune sedan 2024).

9.6 Omvärldsbevakning

Det har varit viktigt för projektet att ha en bra omvärldsbevakning för att kunna fånga upp nyheter och debatter. Vi har därför bekostat en prenumeration på Newsmachine och skräddarsytt en nyhetsbevakning baserat på projektets fokus.

10 Förankring av projektets resultat och effekter

10.1 Kortsiktiga effekter (1–3 år)

Ökad medvetenhet och politiskt stöd:

Studiebesök och informationsmöten för riksdagsledamöter och andra beslutsfattare, seminarier, mediala kampanjer, artiklar och deltagande vid forum som Almedalen och Arendal har ökat förståelsen för gränsregionens komplexitet och vikten av gränshinderslösningar.

Effektivare problemlösning:

Genom regelbundna möten i samarbetsgruppen för gränspassagen har kommunikationen mellan norska och svenska myndigheter och näringslivet förbättrats. Detta har resulterat i konkreta åtgärder som att Tullverket har infört sedan 2024 en ny organisation vid Norgegränsen, utökat antalet expedieringsluckor vid tullstationen och utbildar fler tulltjänstemän, vilket minskar köerna vid gränsen. Metoden kan nyttjas i andra frågor.

Ökad förståelse för gemensamma utmaningar:

Studiebesök och informationsmöten för riksdagsledamöter och andra beslutsfattare har ökat förståelsen för gränsregionens komplexitet och vikten av gränshinderslösningar.

Gemensam påverkanskraft:

Genom att samordna norska och svenska påtryckningar från näringsliv och offentliga aktörer har projektet framgångsrikt påverkat policybeslut, som att häva omkörningsförbudet för lastbilar på Svinesundsbron, vilket har ökat trafiksäkerheten och effektiviteten.

10.2

Långsiktiga effekter (mer än 3 år)

Svinesundskommittén är etablerad som en permanent gränshindersstruktur. Projektets resultat har stärkt Svinesundskommittén position och anseende att kunna driva på för lösningar av gränshinder.

Fördjupad integration mellan Sverige och Norge:

Genom informationsseminarier som minskar upplevda gränshinder skapas bättre förutsättningar för företag att arbeta över gränsen. Ett exempel är arbetet med nordiska byggregler, där projektet har varit drivande i att skapa opinion och workshops kring nyttan av en gemensam byggmarknad.

Ökat politiskt och institutionellt engagemang:

Projektet har framgångsrikt engagerat både regionala, nationella och internationella aktörer, inklusive Nordiska ministerrådet och EU-kommissionen, vilket ger långsiktig legitimitet och resurser för att fortsätta arbetet.

För att säkra dessa effekter krävs fortsatt engagemang från regionala och nationella aktörer samt ytterligare driva frågan om gemensamma nordiska byggregler men också resurser för att adressera andra kvarvarande hinder.

11

Insikter och slutsatser

För att öka förståelsen för gränsregionala likheter och olikheter krävs ett ökat nationellt och regionalt fokus på de unika förutsättningar som råder i gränsområdena mellan de nordiska länderna. Insikterna i projektet understryker behovet av smidigare gränsövergångar, rättvisa villkor för företag och medborgare, samt förutsättningar för ett sömlöst vardagsliv. Innovationer måste kunna testas och finansieras oavsett nationsgräns, och beredskapen för framtida pandemier måste vara både lokalt förankrad och nordiskt koordinerad.

Här har vi samlat några av de insikter som leder till krav för att gränsregionerna ska ha samma möjligheter som andra regioner.

11.1

Myndigheter ska uppmanas att samarbeta med grannen

För att stärka samarbetet mellan nordiska länder bör myndigheter ges tydliga direktiv att arbeta tillsammans. Myndighetschefer måste ha direktkontakt med sina motsvarigheter i grannländerna. Hanteringen under pandemin, när gränsen var stängd i nästan två år, får inte upprepas. Tilliten till att ta arbete på andra sidan gränsen urholkades. Det bör ges garantier för gränsfrihet. I fredstid bör överenskommelser göras om hur nästa kris ska hanteras. Svenska och norska myndigheter bör ges i uppdrag att öva tillsammans för att lära känna varandra och bli mer synkroniserade inför framtida kriser.

Det är bra om generaldirektörer träffar sina motsvarigheter – men det räcker inte. Myndigheter måste uppmanas att samarbeta operativt. Exempelvis kan Trafikverket och Statens Vegvesen träffas kontinuerligt för att lösa konkreta problem och främja praktiskt samarbete. Långsiktighet är avgörande för att bygga förtroende.

Om beredskap:

Utveckla en beredskap för framtida kriser och pandemier som är både lokalt förankrad och nordiskt koordinerad. Detta kräver gemensam förståelse och samordnade åtgärder.

11.2

Garantera gränsfriheten

För att säkerställa gränsfriheten och bevara den nordiska passfriheten samt Schengenavtalet, är det avgörande att regeringarna enas om att inte stänga gränserna vid en kris. En överenskommelse mellan länderna behövs innan nästa pandemi eller kris inträffar. Den långvariga gränsstängningen under den senaste krisen ökade osäkerheten kring att ta jobb i grannlandet, och detta får inte upprepas. Det är viktigt att värna om den fria rörligheten, passfriheten och den gemensamma arbetsmarknaden.

Nya utmaningar kräver ny beredskap för kris. Smittskyddsexperter har lärt oss att en ny pandemi kommer, men den kommer att skilja sig från den tidigare. Viruset kommer att bete sig annorlunda, andra grupper kommer att drabbas och smittvägarna kommer att vara olika. Risker är att samhället planerar utifrån den förra pandemins erfarenheter, vilket kan leda till att besluten blir desamma som tidigare.

Norge stängde gränsen snabbt för att visa handlingskraft, medan Sverige avvaktade och lät expertmyndigheten bedöma utvecklingen. Efter ett och ett halvt år stängde Sverige gränsen. Det osynkroniserade agerandet drabbade gränsregionerna hårt, trots att dessa områden inte hade den högsta smittspridningen, vilket gjorde åtgärderna ologiska.

Om gränsfriheten:

För att undvika framtida osäkerheter och ologiska åtgärder vid gränserna, är det avgörande att de nordiska länderna enas om gemensamma strategier och överenskommelser innan nästa kris inträffar. Detta kommer att säkerställa den fria rörligheten och stärka samarbetet i gränsregionen.

11.3 Återställ statistikutbytet för bättre jämförelser

Statistik och möjligheter till jämförelser mellan länderna är avgörande för argumentationen. På grund av olika implementeringar av GDPR kan länderna inte längre jämföra statistik. Vi vet inte hur många som arbetar på andra sidan gränsen. I början av 2010-talet var det cirka 80 000 svenskar som jobbade i Norge, idag kan vi bara gissa. Det kan ha halverats på grund av pandemihanteringen och andra faktorer. Myndigheterna bör få ett tydligt uppdrag att hitta ett sätt att utbyta statistik så att vi återigen kan få en uppfattning om hur många människor som pendlar och arbetar i grannlandet. Nordiska Ministerrådet har gjort ett arbete mellan Sverige och Danmark. De utlovade metoderna måste få spridning till övriga nordiska länder.

Om att kunna jämföra:

För att förbättra gränsöverskridande samarbeten och få en tydligare bild av arbetskraftens rörlighet, måste myndigheterna ges ett tydligt uppdrag att återupprätta statistikutbytet mellan länderna. Detta är avgörande för att kunna fatta välgrundade beslut och främja tillväxt i gränsregionerna.

11.4 Ta ett helhetsgrepp kring byggsektorn och byggreglerna

Sverige och Norge har, tillsammans med Schweiz, de högsta byggkostnaderna i Europa. Olika byggregler kostar Norden minst 60 miljarder SEK årligen. En effektiviserad byggprocess med minskad byråkrati skulle stärka nordiska företag. Automatiserade byggprocesser med krav på digitalisering kräver enhetliga regler, vilket öppnar för en utökad internationell marknad. Produktivitetskommissionen i Sverige har lagt fram förslag om harmonisering av byggreglerna som bör kunna genomföras.

Det behövs politiska krav från regeringarna till myndigheterna i respektive länder om att verka för en harmonisering av byggregler i Norden. EU inför gemensamma klimatdeklarationer för byggnader senast 2030. Regelverket och implementeringen bör samordnas i Norden, med en överenskommelse på ministernivå om vilket lands regler som ska vara standard, för att undvika olika implementeringar. En gemensam strategi för återvinning och cirkularitet av byggmaterial i Norden bör också vara ett sätt att gå före med gemensamt regelverk.

Om harmoniserade byggregler:

För att stärka den nordiska byggsektorn, särskilt de mindre företagen och för att minska kostnaderna, behöver byggreglerna harmoniseras. Detta kommer att främja en mer integrerad och konkurrenskraftig marknad.

11.5 Satsningar på gränsfrihet ökar tillväxten i hela Sverige

Enligt OECD-rapporten "Building More Resilient Cross-border Regions" presterar gränsregioner sämre än andra regioner när det gäller viktiga ekonomiska indikatorer. Till exempel var BNP per capita i EU:s gränsregioner 86 procent av EU-genomsnittet 2021, medan det i icke-gränsregioner var 105 %. Detta innebär en skillnad i BNP per capita på 19 procentenheter jämfört med genomsnittet i EU. Detta visar att regioner med tillväxtutmaningar i Sverige respektive Norge hade kunnat öka sin tillväxt om gränserna varit mer öppna och arbetsmarknaden starkare. Stärk det viktiga flernivåstyret

Gränskommittéerna, har stark lokal och regional förankring. Kommuner och regioner är medlemmar men de har också kontakt med det lokala näringslivet och organisationer som möter hinder i vardagen vid gränspassage. Kommittéerna har politisk förankring och kompetens lokalt och regionalt. Därför har det varit viktigt att stärka samarbetet mellan gränskommittéerna och enas om gemensamma krav för att gränsborna ska få en starkare röst gentemot nationella beslutsfattare. Reformagendan som vi har tagit fram och som antagits av sju gränskommittéer – är ett verktyg för fortsatt tydlighet och förbättring. Gemensamma krav kan skapa större förståelse för behovet av harmonisering av regelverket för exempelvis arbetspendling, företagande eller utbildning över gränsen. Gränskommittéerna bör tillfrågas i beslut som påverkar gränssamhällena.

11.6 Slutsatser

Insikter från projektet Integrerad gränsregion framhåller vikten av ett fortsatt arbete för att skapa en mer integrerad och motståndskraftig gränsregion mellan Sverige och Norge.

Gränssamarbetet måste vara långsiktigt. Det kan inte ske genom enstaka nedslag utan starka medlemsorganisationer med medlemskommuner både på svenska och norsk sida underlättar för starkare tillväxt. Gränssamarbete bygger på tillit och tillit byggs över tid. Men för att nå hela vägen krävs politisk handlingskraft, långsiktighet och inte minst ett samarbete mellan de politiska nivåerna. Vi behöver fortsätta driva frågorna om smidigare gränsövergångar, rättvisa villkor för företag och medborgare samt förutsättningar för ett sömlöst vardagsliv i gränsregionen.

12 Aktiviteter och ekonomi

12.1 Projektledning

Projektet ägdes av Svinesundskommittén på svensk sida och Foreningen Svinesundskomiteen på norsk sida, med Maria Andersson som huvudprojektledare. Annika Daisley ledde delmål 1 och Linda Smith var dedikerad kommunikatör. Projektet involverade ett brett spektrum av partners och intressenter från både Sverige och Norge, inklusive myndigheter, branschorganisationer, forskningsinstitut och företag.

Gunilla Carlwaller var projektledare inledningsvis i projektet samt ansvaret för delmål 2. När Gunilla slutade tog Cecilia Nilsson över tills att nya projektledare rekryterades. Annika Daisley ledde delmål 1 under hela projektet.

Från årsskiftet 2023 tillträdde Maria Andersson som ny huvudprojektledare och hon ansvarade även delmål 2. Annika Daisley fortsatte att leda delmål 1. Linda Smith har varit dedikerad kommunikatör under hela projektet.

12.2 Ekonomi

Tabellerna nedan ger en översikt över projektets ekonomi, uppdelat på huvudkostnadsposterna. Kostnaderna stämmer väl överens med de planerade kostnaderna som angavs i ansökan. Projektet gjorde en översyn av resebudgeten i den norska delen av ansökan. Redan tidigt i processen identifierades att budgetposten för resor var tilltagen, då projektgruppens resor främst sker inom gränsområden och till låga kostnader. Detta möjliggjorde en omfördelning av medel till externa tjänster, vilket har stärkt arbetet med underlag till rapporter och övriga projektaktiviteter. Revideringen av budgeten har godkänts av Interreg.

Projektet har tillämpat redovisningsmodellen personalintensiv + 40 procent schablon på den svenska sidan eftersom projektet har krävt mycket arbetstid i förhållande till externa kostnader. Genom schablonmodellen har på så sätt en kostnadseffektivitet och resursmedvetenhet uppnåtts. Projektmedarbetarna söker kontinuerligt lösningar för att maximera nyttan av resurserna, exempelvis genom att välja ekonomiska färdvägar, begränsa användningen av tryckt material och anlita prisvärda konferenslokaler samt cateringalternativ. Dessa insatser främjar inte bara projektets ekonomiska och miljömässiga hållbarhet utan stärker även de sociala aspekterna, då resurserna används på ett ansvarsfullt och inkluderande sätt.

Sverige					
	Budget SEK SEK	Budget € 10,52 EUR	Förbrukat € EUR	Förbrukat % %	Förbrukat SEK SEK
Personal	4 117 478	391 395	391 395	100%	4 506 414
Övriga kostnader 40%	1 646 993	156 558	156 558	100%	1 802 566
Summa	5 764 471	547 953	547 953	100%	6 308 980

Norge				
	Budget NOK NOK	Revidert budget NOK	Förbrukat NOK	Förbrukat % %
Personal	1 930 000	1 930 000	1 957 036	101%
Administrasjonskostnader	290 000	290 000	293 555	101%
Externa tjenester	379 600	579 600	591 849	102%
Resor	290 000	90 000	95 658	106%
Summa	2 889 600	2 889 600	2 938 098	102%

Lärdomar, förslag och idéer

- Betydelsen av gränsregionalt samarbete bör stärkas: Fortsätta att betona att gränsregionalt samarbete är avgörande för att adressera gemensamma utmaningar och skapa en mer integrerad och konkurrenskraftig region.
- Stärk samarbetet mellan gränskommittéerna för att skapa nätverk, sprida idéer och hålla Reformagenda uppdaterad
- Vikten av politisk förankring är avgörande: Säkerställa en stark politisk förankring och engagemang från beslutsfattare på både nationell och regional nivå för att åstadkomma varaktiga förändringar. Gränskommittéernas politiska förankring underlättar arbetet.
- Flexibilitet och anpassning krävs: Vara flexibel och anpassningsbar för att kunna hantera oväntade utmaningar och möjligheter är avgörande för att fånga nya frågor som är utmanade för gränsregionen.
- Rekryteringen till seminarier kräver tid: Lärdomen är att bättre nyttja medlemmars företagsnätverk och partnerskap för att effektivisera rekryteringen till seminarier som "Affärer i Norge/Sverige". Skapa tid och resurser för riktad marknadsföring, kampanjer och personlig kontakt med företag. Rekryteringsarbetet varit mer tidskrävande än till andra målgrupper. Trots en utmanande start blev seminarierna en stor framgång, vilket bekräftar att det finns ett starkt behov av mötesplatser som underlättar affärer och etablering över gränsen.
- Sprida konceptet "Affärer i Sverige/Norge": Konceptet är etablerat och uppskattat av näringslivet och kan med fördel spridas till andra geografiska områden för att ge fler företagare möjlighet att delta.
- Fortsatt arbete med lösning testbäddar: Nästa steg, i ett framtida projekt, är en workshop för att fortsätta att driva frågan om samverkan kring testbäddar framåt.
- Påverka för fortsatt samarbete över gränsen kring krishantering för att beslutsfattare i huvudstäderna inte ska bortse från gränsregionens särskilda utmaningar.
- Fördjupa analysen av OECD-rapporten: Fördjupa oss i verktygen som presenteras i OECD-rapporten "Building More Resilient Cross-border Regions" för att hantera tillväxtutmaningar i gränsregioner. Synliggöra att gränsen mellan Norge och Sverige har särskilda utmaningar
- Bygg en strategi för gemensamma byggregler i Norden. Börja att utveckla en gemensam strategi för återvinning och cirkularitet av byggmaterial i Norden eftersom det hittills är ett tomt fält, enklare att gå före med gemensamt regelverk.

Länkar och arkiv

Innovationer via testbäddar

Tidningen Curie har publicerat en debattartikel där Svinesundskommittén tillsammans med vår utredare lyfter frågan. "Samverkan om testbäddar ger bättre innovationsklimat i Norden": <https://www.tidningencurie.se/debatt/samverkan-om-testbaddar-ger-bättre-innovationsklimat-i-norden>

Köerna på Svinesund

Film om köerna på Svinesund som sändes <https://fb.watch/mJHfi8wAXU/>
Filmen sändes i inslag i NRK och SVT. Det blev längre inslag på Västnytt och Morgonstudion i SVT.

Harmonisering av nordiska byggregler

Länk till publicerade artiklar om att harmonisera byggregler:
<https://svinesundskommitten.com/sv/aktuellt/nyheter/stor-medial-uppmärksamhet-kring-harmonisering-av-nordiska-byggregler/>

Film om gränshinder för träbyggnadsbranschen:

Filmen som visades vid mötet med Interreg i Santiago de Compostela om hur EU kan bidra till att lösa gränshinder. Svinesundskommittén fanns med bland de representerade filmbidragen.
<https://www.facebook.com/svinesundskommitten/videos/1006914260566191>

Länk till bostadsfrukosten

<https://youtu.be/hYfHDrengzQ>

Seminarium om gemensam byggmarknad i Almedalen

<https://svinesundskommitten.com/sv/aktuellt/eventang/almedalen-26-juni-ar-en-gemensam-nordisk-byggmarknad-mojlig/>

Länk till artikel "Allt talar för en gemensam nordisk byggmarknad"

di.se/debatt/allt-talar-for-en-gemensam-nordisk-byggmarknad

Seminarier i Almedalen om Pandemin

Seminarier livesändes och kan fortfarande ses:
<https://www.facebook.com/svinesundskommitten/videos/6187332221388400>

Sammanfattning och slutsatser av seminarierna:

<https://fb.watch/mJIPEuftdQ/>

Sammanfattning och slutsatser av seminarierna om Pandemin stängde gränsen:

<https://svinesundskommitten.com/sv/projekt/gransmojligheter/integrerad-gransregion/politiska-seminarium/>

Läs mer om antologin:

<https://svinesundskommitten.com/sv/projekt/gransmojligheter/integrerad-gransregion/antologin/>

Länk till betald artikel i Dagens Næringsliv:

"Fremtidens matlager finnes i Skagerrak" <https://www.sverigesambassade.no/>

Svinesundskommitténs hemsida

<https://svinesundskommitten.com/sv/>

Interreg

Medfinansieras av
EUROPEISKA UNIONEN

Sverige – Norge

**VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN**

ØSTFOLD
FYLKESKOMMUNE